

PRZYJAZNA WIEŚ

Infrastruktura wiejska drogą do sukcesu gospodarczego regionu

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie
Projekt realizowany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach realizacji Planu Działania Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012 - 2013
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

PRZYJAZNA WIEŚ

Przyjazna wieś... Przyjazna, czyli jaka? Piękna, atrakcyjna, zadbana, dostatnia. Wieś, której mieszkańcy nie zamieniliby na żadne inne miejsce na ziemi i gdzie coraz chętniej przyjeżdżają goście z dużych miast, zmęczeni pośpiechem i zgiełkiem cywilizacji. Niektórzy nawet postanawiają przenieść się tu na stałe.

Na przyjaznej wsi nowoczesność spotyka się z pieczołowicie pielęgnowaną tradycją. Imprezy folklorystyczne, festyny, pikniki rodzinne, zawody sportowe, koncerty i inne wydarzenia integrują społeczność, poczucie wspólnoty, wzmacniają także inicjatywy służące ochronie środowiska i upiększaniu otoczenia. Najmłodszy mieszkańcy mają tu do dyspozycji bezpieczne i kolorowe place zabaw, starsi – biblioteki, świetlice, boiska i inne obiekty użyteczności publicznej.

Przyjazna wieś ma się czym pochwalić: potrafi wykorzystać swój potencjał gospodarczy, zaprezentować wa-

lory turystyczne, folklor, lokalne obyczaje i regionalną kuchnię. Dba także o rozwój infrastruktury – budując, unowocześniając, ulepszając – by żyło się tu wygodnie, a jednocześnie w zgodzie ze środowiskiem.

Czy takie wsie istnieją? Cóż, zarysowana wizja to wciąż jeszcze bardziej marzenia niż rzeczywistość, ideał, do którego chciałoby się dążyć. Trzeba jednak przyznać, że w ostatnich latach zaszło wiele zmian, które pozwoliły się do niego zbliżyć.

Zmiany te były możliwe dzięki środkom z funduszy europejskich, a także dzięki ogromnemu zaangażowaniu ludzi, dla których wieś i jej okolice to mała ojczyzna, coś znacznie więcej niż miejsce, gdzie się mieszka i pracuje.

Działania służące rozwijaniu infrastruktury wiejskiej – technicznej, społecznej i ekologicznej – promuje m.in. coroczny konkurs „Przyjazna wieś”, odbywający się co roku od 2009 roku.

PRZYJAZNA WIEŚ

Zogromną satysfakcją obserwuję zmiany, jakie w ostatnich latach zachodzą na polskiej wsi. Dzięki nim jej wizerunek staje się coraz bardziej atrakcyjny, co w przypadku naszego województwa, którego ponad sześćdziesiąt procent stanowią obszary wiejskie, ma szczególne znaczenie. Wielkopolska to przecież centrum polskiego rolnictwa.

Mieszkańcy Wielkopolski nie od dziś słyną z gospodarności, pracowitości, pozytywnej energii, praktyczności i pomysłowości. Wszystkie te przymioty, wsparte odpowiednimi środkami, dają naprawdę imponujące efekty. Najlepiej świadczą o tym projekty zgłoszone do konkursu „Przyjazna wieś”, organizowanego od 2009 roku przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w ramach działalności Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Ideą tego konkursu, przebiegającego w dwóch etapach – regionalnym i ogólnopolskim – jest wyłonienie najlepszych projektów infrastrukturalnych zrealizowanych na obszarach wiejskich od 1 maja 2004 roku, przy wsparciu środków Unii Europejskiej. Projekty ocenia się według wielu kryteriów, takich jak: rozwój lokalny i regionalny, tworzenie nowych miejsc pracy czy wpływ na ochronę środowiska i przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kolejne odsłony konkursu świadczą o tym, że województwo wielkopolskie znakomicie wykorzystuje środki unijne służące rozwojowi wsi. W trzeciej i czwartej edycji zgłoszono ogółem 46 projektów – większość z nich dotyczyła infrastruktury technicznej i społecznej.

W tym miejscu chciałbym podkreślić, że zmiany w naszym województwie dotyczą zarówno samych miejscowości, jak i ich otoczenia – coraz lepiej wykorzystuje się bowiem walory turystyczne wielkopolskich gmin. Mamy tu malownicze krajobrazy, lasy, jeziora, tereny do turystyki rowerowej, pieszej i konnej, ciszę i spokój, słowem – jest gdzie wypoczywać. Wszystko to w połączeniu z odpowiednim zapleczem, które powstaje w ostatnich latach, sprawia, że nasze okolice coraz liczniej odwiedzają turyści, a to z kolei w istotny sposób ożywia gospodarkę gmin. Przede wszystkim jednak dzięki współfinansowanym przez Unię Europejską projektom poprawiają się warunki życia mieszkańców wsi. Powstają nowe drogi, ścieżki rowerowe, oświetlenie, pięknieją miejsca, gdzie toczy się życie całych społeczności – parki, skwerki czy zieleńce w centrach wsi. Szczególnie cenne są dla mnie inicjatywy przyczyniające się do integracji lokalnej społeczności, takie jak budowa czy remont wiejskich świetlic, placów zabaw dla dzieci, organizowanie punktów bibliotecznych i innych placówek służących upowszechnianiu kultury oraz rozwijaniu zainteresowań i talentów mieszkańców małych miejscowości, zarówno dzieci i młodzieży, jak i dorosłych.

Mieszkańcom wielkopolskich wsi, co zauważam z prawdziwą satysfakcją, coraz bardziej zależy, by piękniały ich małe ojczyzny – miejsca, w których żyją, pracują i wypoczywają, i z którymi czują się emocjonalnie związani. Chciałbym w tym miejscu podziękować im za wszystkie sugestie, pomysły oraz konkretną pomoc, na przykład przy pracach wykończeniowych powstających obiektów czy porządkowaniu otoczenia. Takie postawy nie tylko sprzyjają integracji wiejskich wspólnot, ale też wzmacniają poczucie

odpowiedzialności, za ich przyszłość. Przedmiotem mojej szczególnej dumy są imponujące obiekty sportowe zbudowane lub zmodernizowane w naszym województwie – zadaszone hale i nowoczesne wielofunkcyjne boiska. O tym, jak potrzebne są tego typu obiekty, świadczy ogromne powodzenie, jakim się cieszą – przed południem korzystają z nich uczniowie szkół, po lekcjach swe talenty szlifują młodzi i starsi sportowcy, ponadto odbywają się tu liczne imprezy integrujące mieszkańców poszczególnych gmin i okolic – zawody, koncerty, festyny czy pikniki rodzinne.

Chciałbym również wspomnieć o zgłoszonych do konkursu projektach, których celem jest ochrona dziedzictwa historycznego naszych ziem oraz kultywowanie tradycji. Należy do nich rewitalizacja kompleksu folwarcznego w Prusimiu, będącego enklawą kultury olenderskiej, a jednocześnie wspaniałym obiektem turystycznym z imponującą ofertą rekreacyjną. Na fascynujące spotkanie z odległą przeszłością zaprasza także słowiański gród zrekonstruowany w Łądzie nad Wartą. Wspomniane projekty zdobyły nagrody zarówno w ogólnopolskiej, jak i regionalnej edycji konkursu „Przyjazna wieś” w kategorii infrastruktura techniczna.

Na zakończenie chciałbym pogratulować wszystkim beneficjentom, reprezentującym potrzeby i oczekiwania lokalnych społeczności. To dzięki ich zaangażowaniu i inwencji udało się zrealizować tak ważne dla wielkopolskiej wsi przedsięwzięcia.

Z tym większą przyjemnością zachęcam Państwa do zapoznania się z niniejszą publikacją, w której zaprezentowano efekty ich pracy.

Tomasz Bugajski

Członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego

SPIS TREŚCI**INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA**

Budowa przystani wodnej w Ślesinie.....	6
Budowa gimnazjum w miejscowości Rokietnica przy ulicy Trakt Napoleoński	7
Budowa ośrodka kulturalno-sportowego – część kulturalna, boiska trawiastego oraz boiska do piłki siatkowej.....	8
Punkty biblioteczne filarem Wiejskich Ośrodków Integracji i Aktywizacji Wsi Rgielsko i Pawłowo Żońskie	9
Budowa obiektu małej architektury wraz z zagospodarowaniem terenu w centrum wsi Kuźnica Czarnkowska	10
Budowa Sali Wiejskiej wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Krzywej Wsi	11
Budowa zaplecza socjalnego dla potrzeb boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą	12
Budowa placów zabaw w miejscowościach: Gowarzewo, Komorniki, Kleszczewo, Krzyżowniki, Markowice, Poklatki, Krerowo, Zimin, Śródka, Nagradowice	13
Budowa boisk wielofunkcyjnych w miejscowościach Kuślin i Śliwno.....	14
Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego oraz modernizacja wiejskiego Domu Kultury w m. Kamionna	15
Nasz kąpielisko w Kątach – adaptacja budynku na Wiejskie Centrum Spotkań oraz zagospodarowanie terenu.....	16
Remont sali wiejskiej w Ostrowie Kościelnym.....	17
PRYZYTAŃ KAMIENICA – II etap budowy Centrum Rekreacyjno-Turystycznego w nadjeziornej miejscowości Gminy Wągrowiec	18
Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-turystycznych nad zbiornikiem wodnym Przykona w miejscowości Zimotki, gmina Przykona – budowa pomostu rekreacyjnego i ciągu pieszo-rowerowego w miejscowości Zimotki	19
Urządzenie parku „Zdroje” wraz z placem zabaw w Nowym Mieście nad Wartą.....	20
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez utworzenie Miejsca Pamięci Powstańców Wielkopolskich w miejscowości Pacholewo.....	21
Utworzenie centrum rekreacyjno-sportowego w Żydowie.....	22
Adaptacja centrum wsi Grąbków na potrzeby kulturalno-sportowe.....	23
Budowa wiejskiego centrum kulturalno-rekreacyjnego wraz z infrastrukturą w miejscowości Grudna	24
Organizacja Zimowego Biegu Trzech Jezior.....	25
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
Rewitalizacja Zespołu Pofolwarcznego w Prusimiu na Skansen Olenderski	26
Powrót do źródła – rekonstrukcja grodu słowiańskiego w Łądzie nad Wartą.....	27
Rozwój kulturalny społeczności Starego Miasta poprzez adaptację kotłowni na cele świetlicy środowiskowej	28

Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców Gołańczy, w tym poprzez budowę chodników w centrum miejscowości	29
Uzbrojenie terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowościach Żdźary i Krągola.....	30
Wiejskie centrum kultury i sportu w Zdroju, w oparciu o istniejącą bazę wigwam	31
Budowa Ośrodka Kulturalno-Rekreacyjnego w Skałowie	32
Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika na rzece Orli w Pakosławiu – etap I – budowa pomostu, oświetlenia i zasilania	33
Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wraz z elementami małej architektury i placem zabaw nad zbiornikiem „Pakosław”	34
Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Witkowo poprzez rewitalizację Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie... ..	35
Przebudowa drogi gminnej Nowy Dwór–Górzna – północnej obwodnicy miasta Złotowa.....	36
Budowa boiska piłkarskiego z budynkiem zaplecza sanitarnego i infrastrukturą techniczną w Brzóstkowie w gminie Żerków	37
Budowa boiska sportowego z zadaszeniem i zapleczem socjalnym w Lenartowicach	38
Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Pakosławiu wraz ze stworzeniem gabinetu geograficzno-fizycznego w gimnazjum.....	39
Budowa placów zabaw w miejscowościach Ryczywół, Gorzewo, Dąbrówka Ludomska, Skrzetusz i Tłukawy w Gminie Ryczywół.....	40
Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej oraz rewitalizacja budynku Urzędu Gminy objętego wojewódzką ewidencją zabytków w miejscowości Czermín.....	41
Przebudowa chodników ulicy Pałacowej w Czerniejewie.....	42
Rozbudowa i remont świetlicy wiejskiej w Bierzwiennej Długiej.....	43
Przebudowa ścieżki pieszo-rowerowej w Starym Mieście	44
INFRASTRUKTURA EKOLOGICZNA	
Remont z przebudową dachu świetlicy wiejskiej w miejscowości Franki	45
Budowa alternatywnego, solarne go źródła energii w Szkole Podstawowej w Borzęcicach	46
Budowa oświetlenia ulicznego solarne go na ulicy Stefanowskiej w Golinie.....	47
Zakup środka transportu oraz pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w celu rozbudowy wiejskiego systemu zbioru, segregacji i wywozu odpadów komunalnych	48
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Honoratka, Półwiosek Stary, Wąsosze, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry... ..	49
Rozbudowa i remont świetlicy wiejskiej w Pomarzanach Fabrycznych.....	50

WIATR W ŻAGLE

Wystarczy rzut oka na mapę, by stwierdzić, że Ślesin idealnie nadaje się na bazę dla amatorów sportów wodnych. Miejscowość leży nad jeziorami Ślesińskim i Mikorzyńskim, na trasie doskonale znanej wodniakom Wielkiej Pętli Wielkopolskiej. Obydwa jeziora od dawna cieszyły się popularnością wśród miłośników żeglarstwa, brakowało jednak bazy z prawdziwego zdarzenia. Na szczęście to już przeszłość. W odległości 300 metrów od centrum miasta, tuż obok mostu oddzielającego Jezioro Mikorzyńskie od Ślesińskiego powstała wygodna przystań. Żeglarze mają tu do dyspozycji cztery pomosty pływające, wyposażone w przyłącza do poboru wody i energii elektrycznej. Jest także nowoczesny slip z żurawiem obrotowym, powstały parkingi, chodniki, a także wiata grillowa. W wielofunkcyjnym budynku mieści się siedziba bosmanatu, punkt ratownictwa wodnego OSP, sala konferencyjna, pomieszczenia socjalne dla załogi przystani, mały hangar z warsztatem szkutniczo-mechanicznym, a także toalety i natryski dla użytkowników przystani.

Nazwa projektu: Budowa przystani wodnej w Ślesinie

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Ślesin

Wartość ogółem: 3 008 025,55 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 1 946 372,00 zł

Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: I miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii Infrastruktura społeczna

W pobliżu działa OSiR Ślesin z hotelem, restauracją, plażą, strzeżonym kąpieliskiem, moło spacerowym, tawerną, smażalnią ryb oraz kawiarnią. Przystań jest połączona ścieżką spacerowo-rowerową z centrum Ślesina. Wszystko to sprawia, że miejsce zna-

komicie nadaje się na wypoczynek dla całych rodzin.

Przystań w Ślesinie, zbudowana dzięki środkom z funduszy unijnych, to coś znacznie więcej niż miejsce, gdzie żeglarze cumują swe łodzie. Działające tu szkółki żeglarskie, a także kluby – kajakarski, żeglarski, wędkarski – cieszą się coraz większym zainteresowaniem, natomiast przystań stała się sezonowym ośrodkiem rekreacji mieszkańców miasta i gminy. Można zatem powiedzieć, że turystyka wodna w gminie Ślesin nabiera wiatru w żagle.

ROKIETNICKIE GIMNAZJUM

Duża, obejmująca 16 miejscowości gmina Rokietnica w ostatnich latach rozwija się niezwykle dynamicznie – pod tym względem zajmuje czołowe miejsce w województwie wielkopolskim. Przybywa także jej mieszkańców. W minionej dekadzie zanotowano tu 50-procentowy przyrost liczby ludności – sporą rolę w tym procesie odegrali nowi mieszkańcy, którzy przeprowadzili się na teren gminy z Poznania.

Intensywny rozwój, widoczny zarówno w gospodarce, jak i w demografii, zrodził potrzebę rozbudowania zaplecza edukacyjnego. Brakowało zwłaszcza gimnazjum – nowoczesnej placówki oświatowej odpowiadającej normom współczesnej szkoły. Oczekiwania środowiska były spore – rodzicom, opiekunom, nauczycielom i władzom gminy zależało bowiem, by

Nazwa projektu: Budowa gimnazjum w miejscowości Rokietnica przy ulicy Trakt Napoleoński, działka nr 56/2

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Rokietnica

Wartość ogółem: 8 473 214,08 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 4 200 504,52 zł

Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: II miejsce w konkursie „Przyjazna wieś 2011” w kategorii Infrastruktura społeczna

powstała szkoła zapewniająca wysoki poziom nauczania, a tym samym ułatwiająca start do szkół ponadgimnazjalnych i dalszą naukę.

W latach 2009–2011, przy wykorzystaniu środków unijnych, wybudowano gimnazjum, któremu na uroczystym otwarciu nadano imię Noblistów.

Nowy budynek – estetyczny, funkcjonalny i pozbawiony barier architektonicznych – jest dumą całej gminy. Mieści 12 znakomicie wyposażonych sal lekcyjnych, w tym pracownię komputerową, laboratorium językowe, 6 laboratoriów dydaktycznych (mate-

matyczne, biologiczne, chemiczne, fizyczne, geograficzne i multimedialne) oraz bibliotekę wyposażoną w komputery z dostępem do internetu. Uczniowie mają do dyspozycji świetlicę, stołówkę z kuchnią, gabinet pielęgniarski i szatnię z szafkami. W gimnazjum może się uczyć 280 uczniów.

Nowa placówka służy wszystkim mieszkańcom gminy. Przestronny hol szkoły pełni funkcję auli, gdzie odbywają się istotne dla mieszkańców całej gminy wydarzenia – akademie, koncerty, wystawy, wykłady i spotkania integrujące lokalną społeczność.

KULTURALNE BOISKA

Stadion piłkarski w Brzeźnie istnieje od lat 70. ubiegłego stulecia, jednak futbolowe tradycje miejscowości są dłuższe – klub Czarni Brzeźno założono w 1968 roku.

W 2010 roku obiekt został zmodernizowany, a było to możliwe dzięki dofinansowaniu z unijnych środków pozyskanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Została wymieniona murawa boiska, a ponadto powstało boisko do siatkówki plażowej. Ku uciechy kibiców zbudowano także trybunę przeznaczoną dla blisko 400 osób. Stadion wykorzystywany jest przez Ludowy Młodzieżowy Klub Sporto-

Nazwa projektu: Budowa ośrodka kulturalno-sportowego – część kulturalna, boiska trawiastego oraz boiska do piłki siatkowej
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gmina Krzymów
Wartość ogółem: 1 054 628,99 zł w tym **kwota dofinansowania:** 356 430,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Miejsce w konkursie: III miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

wy „Czarni Brzeźno”, jednak treningi i ligowe rozgrywki w piłce nożnej nie wyczerpują możliwości, jakie stwarza obiekt. Odbywają się tu bowiem rozmaite imprezy integrujące społeczność Brzeźna i całej gminy, takie jak festyny, dożynki czy zawody strażackie.

W sąsiedztwie płyty głównej stadionu zbudowano kompleks boisk

ORLIK 2012, co dodatkowo zwiększyło funkcjonalność i atrakcyjność stadionu. Obiekt zyskał oświetlenie, a w jego pobliżu powstały parkingi i ciągi komunikacyjne.

Oprócz boisk mieszkańcy Brzeźna otrzymali także wielofunkcyjny ośrodek kulturalno-sportowy. Głównymi użytkownikami powstałego kompleksu są członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej w Brzeźnie, panie z Koła Gospodyń Wiejskich, sekcje sportowe Ludowego Młodzieżowego Klubu Sportowego „Czarni Brzeźno” oraz uczestnicy zajęć Gminnego Ośrodka Kultury w Brzeźnie. Oferta tego ostatniego jest imponująca, a obejmuje m.in. sekcję orkiestry dętej, naukę tańca i gry na instrumentach (keyboard, fortepian, akordeon), aerobik dla dorosłych, taniec współczesny, a także zajęcia wokalne, teatralne i dziennikarskie przeznaczone dla młodzieży i dorosłych.

Obiekt służy zarówno mieszkańcom gminy Krzymów, jak i obszarowi Lokalnej Grupy Działania „Wielkopolska Wschodnia”.

ŚWIETLICE Z PRAWDZIWEGO ZDARZENIA

Pawłowo Żońskie to typowo rolnicza, spokojna wieś nad Jeziorem Pawłowskim. Jeszcze do niedawna jej kulturalne centrum stanowił zaniedbany budynek z punktem bibliotecznym w niewielkim, zawilgoconym pokoju. Częste odwiedziny mieszkańców i duża liczba wypożyczeń świadczyły jednak o tym, że jest to miejsce potrzebne. W nielepszych warunkach działał punkt biblioteczny w Rgielsku, pełniący poniekąd funkcję uczniowskiej świetlicy: można tu było odrobić lekcje, obejrzeć telewizję, poczytać. Niektóre dzieci spędzały tu całe popołudnia – bo wprawdzie ciasno i niewygodnie, ale za to ciepło, spokojniej i weselej niż w domu...

Takie obrazki to już przeszłość. Punkty biblioteczne działają nadal, ale w zupełnie innych warunkach.

Nazwa projektu: Punkty biblioteczne filarem Wiejskich Ośrodków Integracji i Aktywizacji Wsi Rgielsko i Pawłowo Żońskie
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gminny Ośrodek Kultury w Wągrowcu z siedzibą w Łęknie
Wartość ogółem: 1 073 477,19 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 439 737,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Miejsce w konkursie: wyróżnienie w konkursie „Przyjazna wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura społeczna*

Idea przekształcenia zdewastowanych budynków w tętniące życiem ośrodki kultury dostępna dla całej społeczności wyszła od mieszkańców obu wsi. Dzięki ich determinacji, za pomocą środków z budżetu gminy i funduszy unijnych, Pawłowo i Rgielsk mają dziś nowoczesne, prężnie działające świetlice z punktami bibliotecznymi i pracowniami komputerowymi.

Korzystanie ze świetlic jest bezpłatne, a ich oferta – skierowana do mieszkańców z całej gminy. Przychodzą tu mamy z małymi dziećmi, dziećmi i młodzież szkolna, osoby dorosłe

i seniorzy. Oferta jest imponująca: zajęcia plastyczne, chemia dla ciekawych, obejmująca m.in. prezentację eksperymentów i doświadczeń, informatyka, aerobik, callanetics dla pań – to tylko niektóre z propozycji. Dużą popularnością cieszą się Festiwale Młodych Talentów, w których chętnie uczestniczą zarówno dzieci, jak i dorośli. Przygotowywane są kursy językowe. W świetlicach odbywają się także inspirujące szkolenia i warsztaty związane z przedsiębiorczością i perspektywami rozwoju wsi.

PARK NA SKARPIE

Kuźnica Czarnkowska to wieś o długiej tradycji, położona nad Rudnicą we wschodniej części Kotliny Gorzowskiej. Jej dzieje liczą już ponad pięć i pół wieku – niedawno miejscowość obchodziła swe 555-lecie. Właśnie w ramach obchodów tego jubileuszu zrealizowano projekt, dzięki któremu wypiękniło centrum miejscowości, skupiające placówki takie jak przedszkole, biblioteka, ośrodek zdrowia, plac zabaw i sala wiejska. Na jej zapleczu ma siedzibę LZS „Błękitni” Kuźnica Czarnkowska. W pobliżu znajduje się także szkoła i kościół, a przy parafii działa prężnie Stowarzyszenie Emerytów i Rentystów oraz koło Caritas. Bez cienia

Nazwa projektu: Budowa obiektu małej architektury wraz z zagospodarowaniem terenu w centrum wsi Kuźnica Czarnkowska

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Czarnków

Wartość ogółem: 31 953,41 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 21 475,90 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

przesady można więc stwierdzić, że w tym właśnie rejonie toczą się wszystkie najważniejsze dla społeczności wsi sprawy. Nic więc dziwnego, że projekt przekształcenia zaniedbanej skarpy przy drodze w zieloną wizytówkę wsi spotkał się z dużym entuzjazmem mieszkańców. Efektem prac przeprowadzonych dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej jest zielony skwer, zwany parkiem na skarpi. Miejsce zmieniło się nie do poznania – teren wyrównano, starannie dobrano rośliny,

ułożono nawierzchnie gruntowe. Zadbano także o estetyczne elementy małej architektury, takie jak kamienne murki, fontanny i ławki.

Dzięki korzystnemu położeniu park na skarpi służy mieszkańcom Kuźnicy i sąsiednich miejscowości. Można tu także spotkać przyjezdnych, począwszy od dzieci korzystających z biblioteki, przedszkola czy placu zabaw, poprzez młodzież uczącą się w pobliskiej szkole, czytelników biblioteki czy opiekunów dzieci bawiących się na pobliskim placu zabaw.

WYJĄTKOWE MIEJSCE SPOTKAŃ

Krzywa Wieś, jedna z 34 miejscowości gminy Złotów, wraz z popeeagerowską osadą Grodno tworzy sołectwo położone wśród lasów, wzniesień i dolin. Takie otoczenie stwarza niepowtarzalne warunki dla rozwoju turystyki, szczególnie dla uprawiania sportów zimowych.

Jeśli chodzi o rekreację, do niedawna mieszkańcy wsi mieli właściwie do dyspozycji tylko to, co stworzyła natura – tereny idealne na piesze wycieczki czy rowerowe przejażdżki. Brakowało natomiast miejsca, gdzie można by organizować spotkania, warsztaty, imprezy sportowo-rekreacyjne, kulturalne i rozrywkowe – dożynki, zabawy andrzejkowe, sylwestrowe, jasełka, jubileusze.

Nazwa projektu: Budowa Sali Wiejskiej wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu w Krzywej Wsi

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Złotów

Wartość ogółem: 413 160,74 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 309 870,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Zmieniło się to wraz z ukończeniem budowy Sali Wiejskiej oraz zagospodarowaniem terenu wokół niej. Projekt ten był współfinansowany z funduszy unijnych.

Powstał parterowy budynek mieszczący salę ogólną, sanitariaty, pomieszczenie gospodarcze oraz wiatrołap. Salę wyposażono w stoły i krzesła, stół bilardowy, stół do tenisa stołowego oraz w zestaw sprzętu nagłaśniającego. Urządzono także funkcjonalną kuchnię, do której zakupiono sprzęt, naczynia do gotowania i pieczenia oraz zestawy naczyń stołowych.

Na zewnątrz utwardzono teren kostką betonową, zbudowano parking oraz plac zabaw dla dzieci.

Zgodnie z założeniami Sala Wiejska służy do organizowania imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych. Tu również mają miejsce spotkania poświęcone sprawom dotyczącym lokalnej społeczności, takim jak perspektywy rozwoju czy promowanie walorów turystycznych miejscowości i okolic. Odbývają się też warsztaty i szkolenia dla dzieci i młodzieży, przede wszystkim nieodpłatne kursy języków obcych – niemieckiego i angielskiego.

WIĘCEJ NIŻ BOISKO

Licząca 18 sołectw i 8704 mieszkańców gmina Szydłowo w zachodniej części województwa wielkopolskiego to gmina bardzo usportowiona. Działa tu wiele klubów sportowych, m.in. w Starej Łubiance, Zawadzie, Leżanicy, Krępku oraz Szydłowie. To właśnie tam znajduje się wspaniałe boisko, będące chlubą całej gminy. Niedawno, w ramach programu współfinansowanego ze środków unijnych, obiekt wzbogacił się o bardzo potrzebne zaplecze.

Korzystają z niego przede wszystkim gminne kluby sportowe, Koło Gospodyń Wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna i inne organizacje i jednostki gminy.

Budowa zaplecza socjalnego stworzyła możliwości do rozwijania

Nazwa projektu: Budowa zaplecza socjalnego dla potrzeb boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Szydłowo

Wartość ogółem: 521 651,46 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 191 437,92 zł

Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”

różnorodnych form wychowania fizycznego i sportu wśród społeczeństwa wiejskiego, a w szczególności wśród młodzieży, poprzez stworzenie warunków organizacjom pozarządowym do prowadzenia działalności pożytku publicznego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Obiekt jest miejscem rozgrywek piłkarskich i spotkań treningowych oraz miejscem imprez społeczno-kulturalnych. Projekt miał niebagatelny wpływ na wzrost aktywności

społeczności lokalnej. Dzięki doskonale wykonanemu obiektowi m.in. Klub Sportowy z Szydłowa uzyskuje bardzo dobre wyniki sportowe. Ponadto obiekt jest miejscem rozgrywek piłkarskich i spotkań treningowych oraz miejscem imprez społeczno-kulturalnych. Odbyło się tu już wiele ważnych dla gminy i regionu wydarzeń, m.in. dożynki powiatowe i gminne, koncerty, zawody pożarnicze i Międzynarodowe Mistrzostwa Strong Man.

GMINA DLA DZIECI

Gminie Kleszczewo z pewnością nie grozi wyludnienie. W ostatnich latach w należących do niej wsiach przybywa młodych rodzin z małymi dziećmi, a wraz z tym rośnie zapotrzebowanie na miejsca – bezpieczne, nowoczesne i estetyczne – gdzie maluchy mogłyby się bawić, rozwijając przy tym sprawność i aktywność ruchową.

Dzięki projektowi, sfinansowanemu częściowo ze środków unijnych, w dziesięciu miejscowościach gminy powstały place zabaw, stanowiące swoiste centra rekreacyjno-towarzystwie. Spotykają się tu przedstawiciele wszystkich pokoleń – małe dzieci, ich starsze rodzeństwo, rodzice i dziadkowie. W stwierdzeniu, że place zabaw integrują mieszkańców, nie ma przesady, zwłaszcza że inicjatywa tworzenia

Nazwa projektu: Budowa placów zabaw w miejscowościach: Gowarzewo, Komorniki, Kleszczewo, Krzyżowniki, Markowice, Poklatki, Krowo, Zimin, Śródka, Nagradowice

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Kleszczewie

Wartość ogółem: 522 477,20 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 295 358,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

tych miejsc wyszła właśnie od nich. Od samego początku uczestniczyli też w planowaniu obiektów, dzieląc się sugestiami dotyczącymi wyboru miejsca i zagospodarowania przestrzeni.

Wyposażenie placów spełnia wszystkie wymogi bezpieczeństwa. Zamontowane urządzenia są dostosowane do potrzeb dzieci w różnym wieku, jak również do możliwości tych o zmniejszonej sprawności fizycznej. Place są ogrodzone, mają częściowo utwardzoną powierzchnię i wygodne, pozbawione barier architektonicznych

chodniki. Zadbano także o zielen – założono trawniki i posadzono drzewa.

Z nowoczesnych, kolorowych i zadbanej placów zadowoleni są wszyscy. Maluchy biegają, zjeżdżają, wspinają się, huśtają lub bawią w piaskownicy, a opiekunowie przyglądają się im czujnym okiem z ławeczek, gawędząc ze znajomymi.

Place zabaw są ogólnodostępne i mogą z nich korzystać wszyscy zainteresowani, także spoza gminy.

PRZYJAZNE BOISKA

Gmina Kuślin, położona w zachodniej części województwa wielkopolskiego, liczy blisko 5461 mieszkańców, 11 wsi. Do tej pory sport nie był tu dość popularny, a oferta dotycząca zagospodarowania wolnego czasu, zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych, daleka była od choćby zadowalającej. Przyczyną takiego stanu rzeczy był przede wszystkim brak odpowiedniego zaplecza rekreacyjno-sportowego. Sytuacja zmieniła się znacznie wraz z wybudowaniem obiektów sportowych w dwóch miejscowościach – Kuślinie który jest siedzibą gminy, oraz w Śliwnie. Projekt zrealizowano dzięki środkom funduszy europejskich.

Nazwa projektu: Budowa boisk wielofunkcyjnych w miejscowościach Kuślin i Śliwno

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Kuślin

Wartość ogółem: 364 312,44 zł w tym **kwota dofinansowania:** 200 000,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Powstały dwa wielofunkcyjne obiekty sportowe o wymiarach 31,60 na 18,60 m, obejmujące boiska do piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki oraz kort do tenisa ziemnego.

Zgodnie z ideą przyświecającą twórcom projektu powstałe obiekty funkcjonują tak, by służyły jak największej liczbie mieszkańców obu wsi. W czasie godzin lekcyjnych z boisk korzysta młodzież ze szkół podstawowych w Śliwnie i Kuślinie, po lekcjach boisko jest ogólnie dostępne dla dzieci i mło-

dzieży, a także dla dorosłych. Boiska prezentują się imponująco, a mieszkańcy obu miejscowości oraz okolic chętnie z nich korzystają. Zanotowano wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku, zwłaszcza wśród młodzieży.

Zrealizowana inwestycja umożliwia propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia wśród mieszkańców wsi w każdym wieku i pozwala na zbudowanie atrakcyjnej oferty spędzania wolnego czasu.

KAMIONNA NA SPORTOWO

Kamionna, jedna z największych wsi w gminie Międzychód, leży na malowniczej skarpie południowej, nad rozlewiskiem rzeczki Kamionki, w pobliżu rezerwatu Dolina Kamionki. Słynie z późnogotyckiego kościoła pw. Wniebowzięcia NMP, jednego z najcenniejszych wiejskich kościołów w Wielkopolsce. Niegdyś Kamionna miała prawa miejskie, o czym przypomina świetnie zachowany małomiasteczkowy układ urbanistyczny z kwadratowym rynkiem.

Kamionna jest najbardziej znaną miejscowością w gminie i jej okolicach, a zawdzięcza to mieszkańcom, niezwykle zaangażowanym w życie swej małej ojczyzny. Jedną z ich inicjatyw była modernizacja wiejskiego Domu Kultury oraz utworzenie centrum sportowo-rekreacyjnego. Projekt ten został

Nazwa projektu: Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego oraz modernizacja wiejskiego Domu Kultury w m. Kamionna

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Międzychód

Wartość ogółem: 489 695,43 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 391 756,00 zł

Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”

zrealizowany dzięki wsparciu finansowym z funduszy unijnych. Powstało pełnowymiarowe boisko do piłki nożnej oraz boisko wielofunkcyjne do siatkówki, koszykówki, tenisa ziemnego wraz z trybunami dla kibiców. Jest także stanowisko do skoku w dal oraz plac do siatkówki plażowej, a dla maluchów plac zabaw.

W ramach modernizacji Domu Kultury ocieplono budynek, wymieniono elewację frontową, stolarkę okienną i drzwiową.

Szybko się okazało, ile dla społeczności wsi znaczą wszystkie te obiekty – w Domu Kultury organizuje się rozmaite wystawy, pręż-

nie działa Klub Seniora, jest także filia biblioteki, a na boiskach kwitnie sportowe życie.

Projekt okazał się bardzo inspirujący – pojawiły się nowe pomysły, których realizację umożliwiła odpowiednia baza kulturalno-rekreacyjna. Często odbywają się tu rajdy, zawody, pikniki rodzinne, a prawdziwym hitem jest coroczny jarmark – barwne, zorganizowane z rozmachem święto regionalnych tradycji, kuchni i rzemiosła. Warto wtedy przyjechać do Kamionnej, by poznać wieś i jej gościnnych mieszkańców.

NASZ KĄT W KĄTACH

Kąty cieszą się opinią najlepiej rozwiniętej wsi gminy Słupca. Miejscem, które zawsze integrowało społeczność wsi był Wiejski Dom Kultury. Niestety od wielu lat jego siedziba nie spełniała oczekiwań mieszkańców. To właśnie dzięki ich inicjatywie zrealizowano projekt, który został sfinansowany częściowo ze środków unijnych.

Przeprowadzono generalny remont, po którym budynek zmienił się nie do poznania – zarówno z zewnątrz, jak i w środku. Oprócz przestronnej, umeblowanej na nowo sali jest tam wygodne i nowoczesnie wyposażone zaplecze kuchenne oraz sanitariaty.

Nazwa projektu: Nasz kąt w Kątach – adaptacja budynku na Wiejskie Centrum Spotkań oraz zagospodarowanie terenu

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Słupca

Wartość ogółem: 227 588,66 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 147 355,00 zł

Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”

Przy centrum powstał plac zabaw dla dzieci z piaskownicą, huśtawką, pochylnią, wyremontowano boisko i ogrodzenie. Zakupiono także sprzęt sportowy, m.in. komplet do gry w tenisa stołowego i w piłkę siatkową.

W odnawianie Domu Kultury w Kątach zaangażowani byli mieszkańcy wsi, w tym także młodzież, która pomagała nasadzać krzewy i drzewa.

Projekt w istotny sposób wpłynął na lokalną społeczność. Reaktywowało się Koło Gospodyń Wiejskich, a należące do niego panie działają z godną

podziwu werwą: dbają o budynek, organizują festyny, imprezy okolicznościowe, a także wycieczki.

Centrum Spotkań w Kątach służy na co dzień mieszkańcom wsi, ale odbywają się tu także imprezy o szerszym zasięgu, jak na przykład Dzień Dziecka, Pożegnanie Lata, zabawy andrzejkowe i karnawałowe, na które zapraszani są mieszkańcy pobliskich miejscowości, jak Kotunia, Gólkowo, Borki, Wierzbovice czy Wierzbno, co oczywiście sprzyja zacieśnianiu dośrobiańskich więzów.

MOTYWUJĄCY REMONT

W ostatnich latach w gminie Strzałkowo zaszło wiele pozytywnych zmian, zauważalnych m.in. w życiu społecznym mieszkańców wsi. W dużym stopniu wpłynęła na to polityka władz gminy, którym zależy na tym, by powstawały miejsca pełniące funkcje lokalnych ośrodków integrujących mieszkańców – zapewniających im możliwość korzystania z kultury, kultywowania tradycji, rozwijania zainteresowań czy zdobywania nowych umiejętności. Oczywiście miejsca takie służą także rozrywce.

W Ostrowie Kościelnym takim lokalnym centrum jest sala wiejska mieszcząca się w ładnym,

Nazwa projektu: Remont sali wiejskiej w Ostrowie Kościelnym

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Strzałkowo

Wartość ogółem: 50 826,65 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 25 000,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

stylowym budynku z czerwonej cegły. Obiekt ten poddano niedawno remontowi, dzięki czemu mieszkańcy mają do dyspozycji estetyczne, funkcjonalne i wygodnie urządzone pomieszczenia. We wszystkich wykonano nową instalację elektryczną i oświetlenie. Na ścianach położono nowe tynki i pomalowano je, a podłogi wyłożono terakotą. Wymieniono także stolarkę okienną, drzwi wejściowe oraz odświeżono drzwi wewnętrzne. W ramach realizacji projektu wykonano podjazd dla niepełno-

sprawnych oraz zmodernizowano ogrzewanie, wymieniając je na ekologiczne – olejowe.

Remont sali wiejskiej zadziałał inspirująco i zmotywował społeczność wsi do aktywności. Odnowione i nowoczesnie wyposażone pomieszczenia, w tym także zaplecze kuchenne, zapewniły nowe możliwości organizowania zajęć dla dzieci i młodzieży oraz imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Wpływa to istotnie na integrację wiejskiej społeczności.

GOŚCINNA PRZYSTAŃ

Gmina Wągrowiec, w północno-wschodniej części Wielkopolski, leży w atrakcyjnej pod względem turystycznym części Wielkopolski. Jej bogactwem są czyste środowisko, lasy, jeziora, rezerваты przyrody, ostoje wodnego ptactwa, a także liczne pamiątki przeszłości skupione przy biegnących w pobliżu szlakach: Piastowskim i Cysterskim. Warunki do wypoczynku znajdują tu miłośnicy wszelkich form aktywności: amatorzy pieszych i rowerowych wycieczek, wędkarze, grzybiarze, miłośnicy plażowania i kąpeli, nie tylko słonecznych.

Do atrakcji gminy należy także malownicze Jezioro Kaliszańskie. Akwen o powierzchni 300 ha ma wody o pierwszej klasie czystości oraz płytkie i bezpieczne dla dzieci brzegi. Specyficzna linia brzegowa sprawia, że widać tu wiatry wyjątkowo.

Nazwa projektu: PRZYSTAŃ KAMIENICA – II etap budowy Centrum Rekreacyjno-Turystycznego w nadjeziornej miejscowości Gminy Wągrowiec
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gmina Wągrowiec
Wartość ogółem: 2 874 060,26 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 1 597 241,89 zł
Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013
Miejsce w konkursie: I miejsce w konkursie „Przyjazna wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura społeczna*

kowo pomyslnie dla żeglarzy i windsurferowców.

W ostatnich latach zrobiono wiele, by tereny wokół jeziora przekształcić w rekreacyjne centrum gminy. Pierwszym etapem było zbudowanie dojścia do jeziora oraz parking, w ramach drugiego etapu w budynku dawnej szkoły w miejscowości Kamienica powstał ogólnodostępny ośrodek obsługujący ruch turystyczny. W pobliżu zbudowano boisko wielofunkcyjne wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym, wytyczono 27 miejsc postojowych dla samochodów, w tym jedno dla osób niepełnosprawnych.

Urządzono plac zabaw oraz tzw. outdoor fitness center, czyli siłownię na świeżym powietrzu. Kompleks uzupełnił budynek sanitarno-techniczny stanowiący zaplecze plaży. Wszystkie obiekty i urządzenia dostosowano do potrzeb niepełnosprawnych.

Przystań Kamienica jest ulubionym miejscem wypoczynku mieszkańców gminy, ale ośrodek cieszy się także rosnącą popularnością daleko poza jej granicami. Organizuje się tu rozmaite imprezy sportowe, kursy pływania, zawody, półkolonie i różne zajęcia dla dzieci, także poza sezonem.

ZIMOTKI Z POMOSTEM

Przykona to atrakcyjny sztuczny akwen o powierzchni 140 ha, położony na terenie gminy o tej samej nazwie. Powstał w 2004 roku w dawnym wyrobisku kopalni węgla brunatnego Adamów i szybko stał się ulubionym miejscem wypoczynku mieszkańców okolic. Nic w tym dziwnego, bo malowniczy zalew ma wiele do zaoferowania żeglarzom, windsurferom, kajakarzom czy wędkarzom, a w pobliżu rozciągają się rozległe kompleksy leśne – wymarzone dla amatorów spacerów i rowerowych wycieczek.

Rekreacyjno-turystyczny potencjał tego miejsca został wykorzystany dzięki projektowi współfinansowanemu ze środków unijnych,

Nazwa projektu: Zagospodarowanie terenów rekreacyjno-turystycznych nad zbiornikiem wodnym Przykona w miejscowości Zimotki, gmina Przykona – budowa pomostu rekreacyjnego i ciągu pieszo-rowerowego w miejscowości Zimotki
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gmina Przykona
Wartość ogółem: 853 610,51 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 347 054,77 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Miejsce w konkursie: II miejsce w konkursie „Przyjazna wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura społeczna*

zrealizowanemu w miejscowości Zimotki. Wybudowano pomost rekreacyjny z platformą estradową, co stwarza możliwość organizowania ciekawych imprez w nastrojowej scenarii. Po wewnętrznej stronie pomostu urządzono kąpielisko (w sezonie strzeżone), a na nabrzeżu usypano ładną dużą plażę. Osoby, które znudzi wylegiwanie się na piasku, mogą skorzystać z jednego z dwóch boisk: do siatkówki lub

koszykówki. W ich pobliżu przygotowano miejsce na ognisko.

Wzdłuż brzegu biegnie ścieżka pieszo-rowerowa o długości 1,414 km, przy której urządzono sześć efektywnych stanowisk w kształcie kręgów, każdy z dwiema ławkami i koszem na śmieci. Na wysokości pomostu ze ścieżki prowadzi szerokie dojście do plaży.

Dzięki zastosowaniu odpowiednich rozwiązań budowlanych nad zalewem mogą wypoczywać osoby niepełnosprawne na wózkach inwalidzkich oraz seniorzy.

Akwen cieszy się znakomitą opinią wędkarzy, jego walory doceniają także wodniacy, zwłaszcza sportów żaglowych – warunki wietrzne wyjątkowo im tu sprzyjają. Stałymi bywalcami są żeglarze z klubu Żłota Szekla przy ZP LOK w Turku.

Można się spodziewać, że z sezonu na sezon Przykona będzie przyciągać coraz więcej turystów z coraz bardziej odległych regionów, bo już dziś jest wizytówką gminy.

NOWE MIASTO, NOWY PARK

Nazwa może być myląca. Po pierwsze, Nowe Miasto nad Wartą nie jest miastem (było nim do 1934 roku), lecz wsią gminną, liczącą około 1500 mieszkańców. Po drugie, nie jest nowe, jego dzieje sięgają bowiem XIII stulecia. Pamiątką po miejskiej przeszłości jest zabytkowy układ przestrzenny ze sporym kwadratowym rynkiem, z którego odchodzi siedem ulic. Bruk i niektóre domy na rynku pamiętają jeszcze wiek XIX.

Jednym z najładniejszych zakątków Nowego Miasta jest park Zdroje, któremu przywrócono dawny blask dzięki funduszom unijnym.

Wycięto stare i chore drzewa, starannie zaaranżowano zieleń, ustawiono nowe ławki, kosze na śmieci i elementy architektury

Nazwa projektu: Urządzenie parku „Zdroje” wraz z placem zabaw w Nowym Mieście nad Wartą

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Nowe Miasto nad Wartą

Wartość ogółem: 321 825,67 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 189 912,12 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: III miejsce w konkursie „Przyjazna wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura społeczna*

ogrodowej oraz wykonano oświetlenie parku.

Powstał także estetyczny i kolorowy plac zabaw dla dzieci, dostosowany do potrzeb dzieci w różnym wieku. Dzięki różnorodnym i pomysłowym urządzeniom mogą rozwijać sprawność fizyczną, pomysłowość, wyobraźnię, a także prawidłowe relacje z rówieśnikami.

Zarówno plac, jak i część parkowa są pozbawione barier architektonicznych, a co za tym idzie, dostępne są dla osób niepełnosprawnych.

Powstało miejsce odwiedzane

chętnie zarówno przez mieszkańców, jak i przyjezdnych. Park służy integracji społeczności gminy – odbywają się w nim imprezy na świeżym powietrzu.

Z wybudowanej infrastruktury korzystają wszyscy mieszkańcy Nowego Miasta nad Wartą.

Realizacja projektu spowodowała, że park wraz z placem zabaw stał się miejscem spotkań, wypoczynku i rekreacji dzieci, młodzieży, dorosłych. Utwardzone nawierzchnie umożliwiają swobodne poruszanie się na wózkach inwalidzkich.

PARK PAMIĘCI

Pacholewo to niewielka, licząca około 200 mieszkańców wieś, żyjąca głównie z rolnictwa, a także z turystyki. Jej mieszkańców można stawiać za wzór gospodarności, społecznej aktywności i troski o własną miejscowość. Chętnie uczestniczą w działaniach służących upiększeniu otoczenia, w którym żyją, przykładają wagę do ekologii i ochrony środowiska. Ich starania zostały zresztą docenione i nagrodzone pierwszym miejscem w konkursie na najpiękniejszą wieś w gminie.

Imponującym efektem ich aktywności, połączonej z działaniami Rady Sołeckiej i Urzędu Miejskiego w Obornikach, jest Miejsce Pamięci Powstańców Wielkopolskich, powstałe dzięki środkom z funduszy unijnych.

Mieszkańcy Pacholewa i sąsiednich wsi brali udział zarówno w opracowywaniu koncepcji, jak i w jej bezpośredniej realizacji (prace ziemne, przygotowawcze itp.).

Jednym z inicjatorów tego ważnego dla lokalnej społeczności przedsięwzięcia był prof. Jerzy Masiakowski, syn porucznika Leona Masiakowskiego, dowódcy IV Batalionu Murowana Goślina oraz nauczyciela w Pacholewie w latach 1912–1919.

Koncepcja zagospodarowania terenu objęła przygotowanie obelisku oraz 20 kamieni z tabliczkami, na których zamieszczono nazwiska osób poległych w powstaniu wielkopolskim.

Nazwa projektu: Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez utworzenie Miejsca Pamięci Powstańców Wielkopolskich w miejscowości Pacholewo

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Oborniki

Wartość ogółem: 8143,54 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 4713,80 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: wyróżnienie w konkursie „Przyjazna wieś 2012”

Wykonano także tablicę główną, którą przytwierdzono do największego z kamieni. Teren parku zagospodarowano, obsiano trawą, posadzono na nim krzewy, ustawiono ławki i kosze na śmieci. Odpoczywają tu chętnie zarówno mieszkańcy, jak i przyjezdni.

Ciekawa koncepcja parku-pomnika

sprawia, że nie jest to miejsce odwiedzane okazjonalnie podczas uroczystości rocznicowych – historia i pamięć o niej towarzyszą tu mieszkańcom na co dzień. Obiekt sprzyja kultywowaniu lokalnych tradycji i jest elementem budowania tożsamości historycznej.

ZABAWA POD CHMURKĄ

W Żydowie, wsi należącej do gminy Czarniejewo, mieszka około 2000 osób. Nie brakuje wśród nich oczywiście rodzin z małymi dziećmi. W 2011 roku powstał obiekt dedykowany głównie najmłodszym mieszkańcom – miejsce, gdzie na świeżym powietrzu wraz z opiekunami mogą się bawić, wypoczywać i rozwijać sprawność fizyczną. To bardzo istotne w czasach, w których brak ruchu, niezdrowy tryb życia i godziny spędzane przed monitorem komputera stają się coraz poważniejszymi problemami.

Inicjatywa budowy centrum rekreacyjno-sportowego wyszła od mieszkańców, którzy zgodnie zdecydowali, że na terenie dawnego basenu szpe-

Nazwa projektu: Utworzenie centrum rekreacyjno-sportowego w Żydowie
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gmina Czarniejewo
Wartość ogółem: 59 903,99 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 25 000,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

całego centrum Żydowa powinien powstać ogólnodostępny obiekt rekreacyjny dla mieszkańców (nie tylko tych najmłodszych) oraz dla turystów odwiedzających miejscowość – dzięki temu można mówić o regionalnym zasięgu projektu.

Zgodnie z założeniami centrum rekreacyjne służy całym rodzinom, a elementy takie jak letnia altana, oczko wodne, murowany grill i ławki sprzyjają organizowaniu imprez integrujących lokalną społeczność: rodzinnych pikników, festynów, imprez sportowych i innych popularizujących aktywność fizyczną. Integrującą moc

mają także imprezy okolicznościowe, takie jak Powitanie Wiosny, Dzień Matki, Dzień Dziecka czy dożynki. Warto także wspomnieć o cyklicznych piknikach Stowarzyszenia Przyjaciół Żydowa, zaangażowanego m.in. w akcję „Upiększamy nasze Żydowo”.

Projekt budowy centrum okazał się strzałem w dziesiątkę, o czym świadczy fakt, że będzie miał swą kontynuację – teren rekreacyjny zostanie oświetlony, powstanie także skatepark, boiska do siatkówki plażowej, boiska do tenisa.

DLA DOROSŁYCH I DLA DZIECI

Grąbków, wieś w gminie Malanów, postawiła na promowanie sportu i zdrowego trybu życia. Mieszkańcy miejscowości od dawna odczuwali brak odpowiedniego zaplecza zaspokajającego potrzebę aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i dorosłych. Sytuacja zmieniła się dzięki realizacji projektu „Adaptacja centrum wsi Grąbków na potrzeby kulturalno-sportowe”, współfinansowanego ze środków unijnych.

Ku ucieście dzieci i ich opiekunów powstał plac zabaw wyposażony w urządzenia dla najmłodszych i nieco starszych dzieci: kiwak, huśtawka wahadłowa, linarium łukowe, ścianka alpinistyczna, rura strażacka i zjeżdżalnia.

Młodzież i dorośli chętnie korzystają

Nazwa projektu: Adaptacja centrum wsi Grąbków na potrzeby kulturalno-sportowe
Kategoria: Infrastruktura społeczna
Beneficjent: Gmina Malanów
Wartość ogółem: 634 366,15 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 390 200,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

z dwóch boisk sportowych – trawiastego do piłki nożnej oraz boiska do siatkówki plażowej. To drugie, jak się okazało, spotkało się z ogromnym zainteresowaniem przedstawicielek płci pięknej.

Obiekty sportowe w Grąbkowie służą także mieszkańcom okolic, rozgrywane są tu bowiem zawody, w których biorą udział zawodnicy i drużyny z sąsiednich miejscowości, także spoza gminy Malanów.

Istotną częścią projektu był remont świetlicy wiejskiej. Jest to miejsce, które w największym chyba stopniu integruje lokalną społeczność. Korzystają z niej wszyscy, bez względu na

wiek – odbywają się tu imprezy okolicznościowe, a wśród nich także te, które kultywują miejscowe obyczaje i dawne zajęcia. Należy do nich m.in. zimowy „pierzak”, czyli zanikająca już tradycja wspólnego darcia pierza, podczas którego kobiety umilały sobie czas snuciem opowieści i wspólnym śpiewaniem.

Zarówno imprezy sportowe, jak i działalność wiejskiej świetlicy sprzyjają integracji społeczeństwa i odbudowywaniu sąsiedzkich relacji, tak charakterystycznych dla życia dawnych wiejskich społeczności.

WIĘCEJ NIŻ REMIZA

We wsi Grudna, na terenie dawnej zlewni mleka, w miejscu rozebranego budynku, który szpecił okolicę, powstało nowoczesne centrum kulturalno-rekreacyjne. Ten niezwykle ważny dla lokalnej społeczności projekt powstał przy współudziale środków unijnych oraz środków własnych gminy Miedzichowo.

W funkcjonalnym budynku mieści się świetlica wiejska, zaplecze kuchenne, sanitariaty, szatnie, pomieszczenia przeznaczone dla stowarzyszenia i Rady Sołectkiej, pomieszczenia gospodarcze oraz garaż dla samochodu Ochotniczej Straży Pożarnej (ta część projek-

Nazwa projektu: Budowa wiejskiego centrum kulturalno-rekreacyjnego wraz z infrastrukturą w miejscowości Grudna

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Gmina Miedzichowo

Wartość ogółem: 637 687,00 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 341 448,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

tu została sfinansowana w całości ze środków własnych gminy Miedzichowo). Ponadto przy centrum zbudowano scenę i zamontowano oświetlenie, a cały jednokondygnacyjny obiekt i jego otoczenie dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Warto podkreślić zaangażowanie mieszkańców wsi, którzy w czynnie społecznym uporządkowali teren wokół budynku – zadbali o zieleni i wykonałi ogrodzenie.

Użytkownikami wiejskiego centrum kulturalno-rekreacyjnego jest przede wszystkim społeczność sołectwa Grudna, ale z możliwości, jakie stwarza ta placówka, korzystają także mieszkańcy pobliskich miejscowości.

W sali wiejskiej odbywają się zebrańia, spotkania okolicznościowe, a także rozmaite warsztaty. Organizowane są tu m.in. szkolenia dla rolników prowadzone przez fachowców z Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Dużą popularnością cieszą się imprezy kulinarne, podczas których promowane są regionalne przysmaki. Latem na terenie centrum odbywają się lubiane festyny rodzinne, imprezy dla dzieci i zabawy taneczne.

Powstanie wiejskiego centrum kulturalno-rekreacyjnego w Grudnej w znacznym stopniu zaktywizowało społeczność wsi. Zintegrowało także rozmaite środowiska, urzędy i instytucje (Sołectwo Grudna, Urząd Gminy Miedzichowo, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miedzichowie oraz Ochotniczą Straż Pożarną w Grudnej), a jednym z przykładów udanej współpracy jest organizowanie letnich półkolonii dla dzieci rolników.

OD JEZIORA DO JEZIORA

Gmina Trzemeszno stawia na turystykę i nic w tym dziwnego, bo warunki do rekreacji dla amatorów aktywnych weekendów i wakacji są tu wręcz znakomite. Cenne zabytki, malownicze jeziora, lasy i słynny Szlak Piastowski to zaledwie początek długiej listy atrakcji.

Gmina od wielu lat konsekwentnie promuje swe turystyczno-rekreacyjne atuty, aktywny i zdrowy styl życia, a służy temu m.in. Zimowy Bieg Trzech Jezior.

Piętnastokilometrowa trasa biegu wiedzie przez teren nadleśnictwa Gołębki wokół trzech jezior: Przedwieśni, Wieśniatego i Łomnej.

Dwunastego lutego 2012 roku w X Zimowym Biegu Trzech Jezior, którego

Nazwa projektu: Organizacja Zimowego Biegu Trzech Jezior

Kategoria: Infrastruktura społeczna

Beneficjent: Miasto i Gmina Trzemeszno

Wartość ogółem: 22 579,60 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 11 104,27 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

organizację dofinansowano ze środków unijnych, na mecie zameldowało się 543 zawodników z całego kraju.

Trasa została starannie wytyczona i oznakowana, a zabezpieczali ją strażacy z OSP z gminy Trzemeszno. Zadbane o dowóz zawodników na miejsce startu, opiekę medyczną i profesjonalne pomiary czasów. Na trasie ustawiono punkty z ciepłą herbatą. Imprezę poprowadził konferansjer, który m.in. każdego zawodnika witał na mecie z imienia i nazwiska. Uroczystość wręczenia nagród uświetnił Zespół Pieśni i Tańca „Strzecha”, reprezentujący

folklor regionu wielkopolskiego. Zimowy Bieg Trzech Jezior to impreza cykliczna, ciesząca się rosnącą z roku na rok popularnością. Jej organizatorami są pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Trzemeszno oraz członkowie Międzyszkolnego Klubu Sportowego w Trzemesznie, ale w prace przygotowawcze włączają się również mieszkańcy gminy, a w oznakowaniu trasy pomagają wychowankowie trzemeszkiego zakładu poprawczego.

Bieg służy nie tylko promowaniu atutów turystycznych gminy i zdrowego trybu życia, ale także integruje lokalną społeczność.

W KRAINIE WYPOCZYNKU

Olandia to miejsce niezwykle. Skansen, ale nietypowy, bowiem jego gości spotykają się tu z przeszłością i jej materialnymi pamiątkami, a jednocześnie mogą korzystać z wszelkich dobrodziejstw XXI wieku, odpoczywać i oddawać się ulubionym rozrywkom. Obiekt jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ambicją twórców tego miejsca było przybliżenie współczesnym kultury i tradycji Olendrów – osadników

z Niderlandów i Fryzji, najczęściej wyznania menonickiego, którzy od XVI wieku – uciekając przed prześladowaniami religijnymi – znajdowali schronienie w Polsce. Słynęli ze skromności i pracowitości, a ich gospodarstwa były właściwie samowystarczalne.

Skansen powstał na terenie XVIII-wiecznego zespołu folwarcznego otoczonego starym parkiem. Zarówno zabytkowe obiekty, jak i te zbudowane na nowo nawiązują do dziedzictwa Olendrów, a jednocześnie służą turystom: w dawnym spichlerzu urządzono stylowe pokoje, a także karczmę;

Nazwa projektu: Rewitalizacja Zespołu Pofolwarcznego w Prusimiu na Skansen Olenderski

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: RTM Sp. z o.o.

Wartość ogółem: 9 063 068,28 zł, w tym kwota dofinansowania: 3 999 635,92 zł

Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

Miejsce w konkursie: I miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

jako hotel służy także Dwór, oferujący noclegi m.in. w pokoju rybaka, tkacza, pszczelarza, rolnika, kowala, młynarza czy zielarza.

Okazją do wybrania się na wycieczkę w przeszłość są rozmaite, cieszące się dużym zainteresowaniem warsztaty dawnych zawodów, podczas których pod okiem fachowców można wypleść kosz, ukuc podkowę, wyrobić masło czy przyrządzić powidła, a wszystko to w scenerii sprzed co najmniej 100 lat. Wielką popularnością cieszą się biesiady, podczas których stoły uginają się od swojskich przysmaków.

Ofertę uzupełnia bogate zaplecze rekreacyjne z boiskami, placami zabaw, miejscami do grillowania, wypożyczalnią sprzętu wodnego i rowerów. Jest także plaża nad czystym jeziorem, w którym można łowić ryby.

Dawny folwark, dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych, jest dziś wielofunkcyjnym ośrodkiem, znakomitym na rodzinny wypoczynek, spotkania firmowe, konferencje i działania artystyczne.

SPOTKANIA Z HISTORIĄ

Ląd, niewielka wieś nad Wartą w powiecie słupeckim, to miejsce niezwykle. Fascynujące dzieje, zabytki sięgające wczesnego średniowiecza, malownicze krajobrazy okolic Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, tereny rekreacyjne, atrakcyjne imprezy cykliczne... Jak widać, powodów, by odwiedzić Ląd, jest wiele. Należy do nich także możliwość niebanalnych spotkań z odległą przeszłością.

Od X do XIII stulecia Ląd nad Wartą był jednym z głównych ośrodków administracyjnych państwa piastowskiego. Ma także długie, sięgające XII wieku tradycje monastyczne. Do jego najcenniejszych zabytków należy pocysterski klasztor oraz wczesnośredniowieczne grodzisko na Rydlowej Górze, gdzie w latach 50. minionego wieku prowadzono ważne wykopaliska. To właśnie tam można się wybrać

Nazwa projektu: Powrót do źródła – rekonstrukcja grodu słowiańskiego w Łądzie nad Wartą

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Łądek

Wartość ogółem: 190 267,00 zł, w tym kwota dofinansowania: 152 209,00 zł

Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”

Miejsce w konkursie: II miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

na niezapomniane spotkanie z żywą historią.

W 2006 roku w sąsiedztwie klasztoru powstała rekonstrukcja grodu sprzed 1000 lat; projekt ten został dofinansowany ze środków unijnych. Słowiańską osadę zbudowano, stosując – w miarę możliwości – materiały i technologie znane naszym przodkom. „Nowy-stary gród” ujawnił niezwykle potężny potencjał drzemący w historii – wkrótce miejsce to zasłynęło z ciekawych inicjatyw edukacyjnych ukazujących dziedzictwo ziemi łądzkiej oraz popularyzujących wiedzę

archeologiczną i historyczną. Najbardziej znanym z nich, o zasięgu ogólnokrajowym, jest czerwcowy Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej. Odbywają się wówczas pokazy dawnych walk i rzemiosł, inscenizacje historyczne, koncerty muzyki dawnej, wykłady, wystawy archeologiczne, a także warsztaty dla dzieci. W pobliżu grodu powstała przystań dla żeglugi śródlądowej MARINA Ląd. Ponadto w miejscowości powstało gospodarstwo agroturystyczne, a w zabytkowym dworcu w Łądzie rozpoczęła działalność restauracja.

KULTURA W STAREJ KOTŁOWNI

Mieszkańcy miejscowości Stare Miasto od lat odczuwali potrzebę stworzenia miejsca, które integrowałoby lokalną społeczność, stwarzało warunki do rozwijania zainteresowań i pasji oraz zdobywania nowych umiejętności. Nie brakowało dobrych chęci, pomysłów i talentów, brakowało niestety odpowiedniego lokalu, a także środków. Na szczęście znalazło się i jedno, i drugie.

Dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych budynek starej kotłowni służącej niegdyś szkole przekształcił się w wymarzoną świetlicę. Adaptacja wymagała sporych wysiłków, ale efekt zadowolił wszystkich.

Świetlica składa się z przestronnego wielofunkcyjnego pomieszczenia, sanitariatów, aneksu kuchennego i zaplecza. Jej dumą jest profesjonalna scena w głównej sali, z kurtyną,

Nazwa projektu: Rozwój kulturalny społeczności Starego Miasta poprzez adaptację kotłowni na cele świetlicy środowiskowej

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Stare Miasto

Wartość ogółem: 309 362,30 zł w tym **kwota dofinansowania:** 207 736,00 zł

Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”

Miejsce w konkursie: III miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

reflektorem oświetlającym oraz nagłośnieniem. Odbývają się tu koncerty, wieczory poetyckie, spotkania ze znanymi ludźmi, przedstawienia i akademie oraz zajęcia teatralne. Korzystający ze świetlicy mają do dyspozycji zestaw gier, książki, płyty CD, zestaw instrumentów perkusyjnych, komputer z drukarką, wyposażenie aneksu kuchennego.

O tym, jak potrzebna dla społeczności gminy była ta inwestycja, świadczy imponująca liczba imprez, jakie się tu odbywają: obchody Dnia Matki, Dnia Babci, Dnia Ziemi itp., wystawy, kiermasze świąteczne, imprezy służące

kultywowaniu tradycji i obyczajów – to tylko niektóre spośród nich. Wrażenie robi także szeroka oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Dużą popularnością cieszą się zwłaszcza zajęcia plastyczne, teatralne i muzyczne.

Świetlica jest miejscem spotkań i posiedzeń Towarzystwa Walki z Kalem, Koła Gospodyń Wiejskich, Rady Sołeckiej, Gminnej Rady Sportu.

Działalność świetlicy służy integrowaniu lokalnej społeczności, upowszechnianiu kultury oraz poznawaniu dziedzictwa kulturowego regionu.

GOŁAŃCZ

Gołańcz, siedziba gminy w urokliwym zakątku północno-wschodniej Wielkopolski, leży nad Strugą Gołaniecką i jeziorem Smolary, w regionie historycznym i etnograficznym zwanym Pałukami. Nie wiadomo, kiedy dokładnie zaczęła się jej „miejska” kariera, w każdym razie w dokumentach z 1399 roku wspomniana jest już jako miasto. W późniejszych stuleciach zdarzały się okresy, kiedy Gołańcz na pewien czas traciła prawa miejskie.

Miejscowość ma urok małego miasteczka i posiada kilka ciekawych zabytków m.in. ruiny XIV-wiecznego zamku nad jeziorem, gotycko-barokowy kościół, ponadstuletni dworzec kolejowy oraz zabudowę z przełomu XIX i XX wieku. W części miasteczka zachował się XVI-wieczny układ urbanistyczny, objęty

Nazwa projektu: Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców Gołańczy, w tym poprzez budowę chodników w centrum miejscowości

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Gołańcz

Wartość ogółem: 441 053,20 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 273 090,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

ochroną konserwatorską. W latach 2009–2010 w tej właśnie części, na ulicach Jeziornej, Poprzecznej, Kościelnej i dr. P. Kowalika przeprowadzono remont chodników. Budżet tego projektu zasilili środki z funduszy unijnych.

Modernizacja została przeprowadzona zgodnie z sugestiami wojewódzkiego konserwatora zabytków i dzięki temu podkreśliła zabytkowy układ przestrzenny ulic. Plany przebudowy uwzględniły udogodnienia dla osób niepełnosprawnych. W ramach projektu powstał także parking oraz

podjazd dla wózków inwalidzkich przy Urzędzie Miasta i Gminy Gołańcz. To z kolei zainspirowało do wprowadzenia dalszych udogodnień – utworzenia podjazdu na poziomie Biura Obsługi Interesanta. Pomieszczenie ma rozsuwane drzwi, co również stanowi ułatwienie dla osób na wózkach załatwiających sprawy w urzędzie.

Dzięki nowym chodnikom wzrosło bezpieczeństwo i wygoda pieszych, zniesiono kolejne bariery architektoniczne utrudniające życie niepełnosprawnym, uległ także poprawie wizerunek miasta.

GMINA Z POTENCJAŁEM

Gmina Stare Miasto ma wszelkie atuty sprzyjające rozwojowi gospodarczemu, a wśród nich korzystne położenie geograficzne, pozwalające na dogodną komunikację w innymi regionami. Ogromne znaczenie ma też aktywna postawa samych mieszkańców, wśród których nie brakuje ludzi przedsiębiorczych, pomysłowych, otwartych na nowe rozwiązania i możliwości. Wystarczy wspomnieć, że na terenie gminy działa ponad 870 podmiotów gospodarczych reprezentujących rozmaite branże, w tym około 40 dużych inwestycji.

W latach 2008–2010 dzięki funduszom unijnym zrealizowano projekt, który w znacznym stopniu wpłynął na zainteresowanie przedsiębiorców tymi terenami i przyczynił się do wykre-

Nazwa projektu: Uzbrojenie terenów aktywizacji gospodarczej w miejscowościach Żdżary i Krągola

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Stare Miasto

Wartość ogółem: 2 151 736,40 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 1 334 115,10 zł

Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

wania wizerunku gminy jako miejsca sprzyjającego nowym inwestycjom. W ramach projektu uzbrojono tereny przeznaczone pod aktywizację gospodarczą o powierzchni ponad 161 ha. Zbudowano drogę o łącznej długości 1,882 km, która służy nie tylko nowo powstającym firmom, ale także zwiększa dostępność tych już istniejących i poprawia komunikację między sołectwami Żdżary i Krągola.

W ramach realizacji projektu powstała także sieć wodociągowa rozdzielcza, łącząca w pierścień istniejącą sieć wodociągową w miejscowościach Żdżary

i Krągola. Sieć wodociągowa o długości 1882 m może zaopatrywać w wodę nowo powstające obiekty usługowe i przemysłowe.

Warto podkreślić, że projekt został zrealizowany na terenach aktywizacji gospodarczej, z dala od zabudowań mieszkalnych, a zatem nie utrudnia mieszkańcom gminy codziennego życia. W trosce o środowisko skorzystano z ekologicznych rozwiązań technologicznych zgodnych z europejskimi i polskimi normami i przepisami o ochronie środowiska.

WIGWAM W ZDROJU

Drewniany wigwam na malowniczej polanie wśród lasów i pól to ulubione miejsce wypoczynku i rozrywki mieszkańców wsi Zdrój, oddalonej o kilka kilometrów od Grodziska Wielkopolskiego. Wraz z prowizoryczną strzelnicą sportową służył im od 2001 roku, mimo iż nie spełniał podstawowych wymogów. Dzięki inicjatywie społeczności wsi oraz środkom pozyskanym m.in. z funduszy unijnych popularny „wigwam” przekształcił się w Wiejskie Centrum Kultury i Sportu w Zdroju. Budynek rozbudowano i zmodernizowano, biorąc przy tym pod uwagę potrzeby osób niepełnosprawnych. Powstały nowe sanitariaty, a zaplecze kuchenne zmodernizowano. Zmieniło się także otoczenie obiektu: powstała droga dojazdowa, parking,

Nazwa projektu: Wiejskie centrum kultury i sportu w Zdroju, w oparciu o istniejącą bazę wigwam

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Grodzisk Wielkopolski

Wartość ogółem: 833 206,66 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 330 165,57 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

chodnik, utwardzono place do gier sportowych i zabaw dla dzieci, przygotowano miejsce na ogniska, plac do grilla, ławki i inne elementy małej architektury, a teren oświetlono i ogrodzono. Powstała też strzelnica sportowa z prawdziwego zdarzenia, z sześcioma stanowiskami i budynkiem strzeleckim, w którym oprócz sali dla oczekujących na wolne stanowisko znajduje się magazyn broni, bufet, zaplecze kuchenne, pokój sędziowski, sanitariaty oraz stanowiska strzeleckie. Wykwalifikowani instruktorzy organizują zawody strzeleckie, a dla amatorów, którzy chcieliby spróbować swoich sił na

strzelnicy, prowadzą podstawowe szkolenia.

Wiejskie Centrum Kultury i Sportu to spokojne miejsce w malowniczym zakątku, znakomite na rodzinne wypadki i spotkania ze znajomymi. Oferuje wiele możliwości aktywnego spędzania czasu, jest także wygodną bazą wycieczek rowerowych i pieszych. Przy okazji warto dodać, że do „wigwamu” można dojechać oświetloną ścieżką rowerową.

W sezonie wiosenno-letnim ośrodek tętni życiem. Odbывают się tu zawody sportowe, pikniki rodzinne i inne imprezy integrujące mieszkańców Zdroju i okolicznych miejscowości.

WIEŚ PRZYJAZNA ŚRODOWISKU

Ośrodek Kulturalno-Rekreacyjny w Skalowie to placówka, jakiej od dawna brakowało mieszkańcom tej wielkopolskiej wsi. Nic więc dziwnego, że decyzję o wybudowaniu ośrodka kulturalno-rekreacyjnego powitano z radością. Teren pod budowę wyznaczono w malowniczej okolicy na skraju wsi i wkrótce rozpoczęły się prace przygotowawcze.

Zaplecze ośrodka stanowi drewniany budynek w formie lekkiego, estetycznego pawilonu wzniesionego na planie sześciokąta. W środku znajduje się pomieszczenie z okazałym paleniskiem-grillem w central-

Nazwa projektu: Budowa Ośrodka Kulturalno-Rekreacyjnego w Skalowie

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Koźmin Wielkopolski

Wartość ogółem: 612 400,53 zł, w tym kwota dofinansowania: 376 475,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

nym punkcie oraz stołami i ławami. To idealne miejsce na spotkania firmowe, pikniki rodzinne czy imprezy szkolne, a także artystyczne.

Na terenie ośrodka powstało boisko sportowe, zbudowano także wygodne utwardzone ścieżki i parking, wykonane z brukowej kostki betonowej. Z myślą o najmłodszych urządzono plac zabaw wyposażony w atrakcyjne urządzenia.

W ośrodku w Skalowie organizowane są zajęcia sportowo-rekreacyjne dla

dzieci: zawody sprawnościowe, konkursy i zabawy. Odbývają się tu również imprezy integrujące społeczność gminy, takie jak dożynki czy lokalne święta, a także zebrania wiejskie, m.in. w sprawie funduszu sołeckiego.

Mieszkańcy Skalowa i okolic bardzo sobie cenią możliwość wypoczynania w ośrodku. Często odbywają się tu spotkania różnych grup – zarówno rozrywkowe, jak i zebrania dotyczące spraw istotnych dla całej lokalnej społeczności.

ZBIORNIK Z POTENCJAŁEM

Gmina Pakosław położona w dorzeczu Orli ma charakter rolniczy i choćby dzięki temu tkwi w niej ogromny potencjał turystyczny. Czysta, nieskażona przemysłem, a przy tym malownicza okolica sprawia, że znakomicie czują się tu amatorzy wypoczynku na łonie natury. Równie chętnie przyjeżdżają turyści o zacięciu ornitologicznym – w sąsiedztwie gminy rozciąga się bowiem wspaniały rezerwat Stawy Milickie, gdzie występuje 240 gatunków dzikiego ptactwa. Nie narzekają także miłośnicy zabytków – ich uwagę przyciągają m.in. zespół parkowo-pałacowy w Pakosławiu, pałac w Golejewku z imponującym muzeum powozów czy dwór w Chojnie.

Tereny gminy znakomicie nadają się do rozwijania turystyki aktywnej, zwłaszcza konnej i rowerowej –

Nazwa projektu: Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika na rzece Orli w Pakosławiu – etap I – budowa pomostu, oświetlenia i zasilania

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Pakosław

Wartość ogółem: 534 903,58 zł, w tym kwota dofinansowania: 325 561,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

w okolicy przebiega kilka atrakcyjnych szlaków.

Prawdziwym turystycznym hitem jest zbiornik retencyjny Pakosław utworzony na Orli. Teren wokół akwenu zagospodarowano, dzięki czemu powstało jedyne w promieniu kilkudziesięciu kilometrów centrum rekreacji wodnej.

W ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską wybudowano drewniany dwupoziomowy pomost o długości 83,4 metrów. Z górnej powierzchni korzystają spacerowicze, dolna zaś przeznaczona jest dla jednostek pływających – służy do wsiadania i wysiadania z łódek. Na

końcu pomostu zbudowano wiatę, zaprojektowaną tak, by mogła służyć jako efektowna scena na wodzie. Pomost jest oświetlony, dzięki czemu miejsce może być użytkowane po zmroku, umożliwia to także organizowanie wieczornych imprez. Równie przydatne okazało się wyposażenie pomostu w agregat prądowłrczy.

Zagospodarowanie akwenu i jego otoczenia na cele rekreacyjne i turystyczne to bez wątpienia strzał w dziesiątkę, o czym świadczą tłumy wypoczywających, zarówno z terenów gminy, jak i spoza niej.

LĄDOWE ATRAKCJE NAD WODĄ

Gmina Pakosław nie od dziś promuje zdrowy tryb życia, aktywne formy spędzania wolnego czasu i kontakt z naturą. Sprzyja temu jej malownicze położenie, czyste, nieskażone powietrze, liczne atrakcje przyrodnicze w okolicy oraz zakątki, w których można się cieszyć spokojem i ciszą. Prawdziwym skarbem gminy jest zagospodarowany z myślą o wypoczynku i rekreacji zalew Pakosław, utworzony na rzece Orli. Akwen, oddalony o 2 km od centrum wsi o tej samej nazwie, doskonale znają żeglarze, windsurferzy, kitesurferzy, a w jego północnej części mają swój azyl wędkarze (tylko tam można łowić ryby).

Nic dziwnego, że oprócz mieszkańców gminy i okolic coraz chętniej zaglądają tu turyści z bardziej

Nazwa projektu: Budowa ścieżki pieszo-rowerowej wraz z elementami małej architektury i placem zabaw nad zbiornikiem „Pakosław”
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Pakosław
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Wartość projektu: 607 803,93 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 353 476,00 zł

odległych rejonów. Na co mogą tu liczyć? Okazuje się, że na wiele: oprócz wspomnianych już atrakcji mają do dyspozycji mnóstwo zielonej przestrzeni, strzeżoną plażę, drewniany pomost, idealny na romantyczne wieczorne przechadzki czy podziwianie wschodu słońca.

W 2010 roku w ramach projektu, dofinansowanego przez Unię Europejską, nad zalewem zbudowano 1,47 km ścieżki pieszo-rowerowej. Równie chętnie jak spacerowicze i cykliści korzystają z niej amatorzy joggingu i jazdy na łyżworolkach – po równej nawierzchni sunie się jak po stole. Przy ścieżce ustawiono

20 stojaków na rowery, a także ławki i kosze na śmieci.

W bezpośrednim sąsiedztwie ścieżki powstał plac zabaw dla dzieci z charakterystycznym kutrem, który od razu przypadł do gustu maluchom – jest to wielofunkcyjna budowla z drabinkami, linkami, zjeżdżalnią i innymi atrakcjami. Jej kształt pobudza wyobraźnię i inspirowanie – na przykład do zabawy w piratów.

Budowa ścieżki i placu zabaw to element większego planu zagospodarowania okolicy, dzięki któremu turystyczna sława zalewu zatacza coraz szersze kręgi.

41 HEKTARÓW RELAKSU

Witkowo – gmina w jednym z najpiękniejszych zakątków Wielkopolski – od lat przyciąga turystów z całego kraju. Warunki do wypoczynku są tu naprawdę znakomite, a największą chlubą gminy i jej mieszkańców jest Ośrodek Wypoczynkowy w Skorzęcinie, którego sława wykracza daleko poza granice województwa. Ośrodek leży między jeziorami Niedzięgiel i Białym, w otoczeniu lasów, bardzo cenionych przez grzybiarzy. To jeden z największych (41 ha) i najpopularniejszych w kraju kompleksów tego typu – na noclegi, a także odpowiednie zaplecze handlowo-gastronomiczne może tu liczyć jednocześnie 6 tysięcy wczasowiczów i weekendowych turystów. Na amatorów aktywnych form wypoczynku czekają ścieżki rowerowe, trasy piesze, a tak-

Nazwa projektu: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Gminy Witkowo poprzez rewitalizację Ośrodka Wypoczynkowego w Skorzęcinie
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina i Miasto Witkowo
Wartość ogółem: 3 604 309,88 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 1 920 329,02 zł
Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007–2013

że trasa kajakowa. Atrakcją dla całych rodzin jest przejażdżka kolejką wąskotorową na trasie Gniezno–Witkowo–Powidz–Anastazego. Ośrodek jest także znakomitą bazą dla przemierzających biegnący w pobliżu Szlak Piastowski – markowy produkt województwa wielkopolskiego.

W 2012 roku dzięki środkom unijnym przeprowadzono rewitalizację ośrodka w Skorzęcinie, co w znacznym stopniu podniosło atrakcyjność turystyczną gminy. Zrewitalizowano obiekty sportowe i rekreacyjne, ciągi komunikacyjne oraz elementy małej architektury. Powstał kompleks boisk

sportowych do gry w koszykówkę, miniboisko do piłki nożnej oraz kort tenisowy. Ośrodek wypiękniął – wyremontowano molo, fontannę i schody terenowe, zmodernizowano ciągi pieszo-jezdne, lampy oświetleniowe, ustawiono nowe ławki, kosze na śmieci oraz przebiegające. Co bardzo istotne, ośrodek dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomyślano także o najmłodszych, dla których przygotowano place zabaw. Jednym słowem – na relaks w skorzęcińskim centrum mogą liczyć turyści i wczasowicze w każdym wieku.

NOWA DROGA Z NOWEGO DWORU

Przebudowa drogi gminnej Nowy Dwór–Górzna to jedna z ważniejszych inwestycji zrealizowanych w ostatnich latach w gminie Złotów. Dzięki niej poprawiły się warunki, komfort i bezpieczeństwo zarówno ruchu kołowego, jak i pieszego. Przebudowa umożliwiła przejazd z północnej części gminy do części zachodniej i połączyła strategiczne drogi – powiatową Złotów–Łędyce oraz wojewódzką DW-189 (Jastrowie–Złotów–Więcbork). Pominięcie Złotowa oznacza dla korzystających z obwodnicy skrócenie

Nazwa projektu: Przebudowa drogi gminnej Nowy Dwór–Górzna – północnej obwodnicy miasta Złotowa
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Złotów
Wartość ogółem: 3 509 598,48 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 1 754 799,24 zł
Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013

czasu przejazdu, a dla Złotowa – rozładowania ruchu w mieście.

W ramach projektu zmodernizowano 5,0645 km drogi; wybudowano przy tym utwardzone pobocza.

Nowy wariant połączenia między Nowym Dworem a Górznią zaplanowano jako pierwszy etap ambitnego przedsięwzięcia, polegającego na przedłużeniu obwodnicy przez miejscowości Stare Dzierżąno oraz Stawnica do DW-188 (Piła–Człu-

chów), a w efekcie – do utworzenia „półkolistego pierścienia” komunikacyjnego w północnej części gminy. Dzięki temu rozwiązaniu ruch tranzytowy został skierowany na „inne tory” – z pominięciem Złotowa.

Przedsięwzięcie umożliwiło dojazd strażakom z OSP z północnej i wschodniej części gminy do części zachodniej, w której nie działają jednostki OSP. Realizacja projektu dotyczyła bezpośrednio 5-kilometrowego odcinka drogi, jednak zasięg jego oddziaływania jest większy: przyczynia się do komunikacyjnego odciążenia Złotowa, ułatwia dojazd do szkoły gimnazjalistom z północno-zachodniej części gminy i uczącym się w gimnazjum w Radawnicy, a połączenie drogowe DW-188 z drogą powiatową Złotów–Łędyce nadaje projektowi znaczenia regionalnego.

Projekt budowy północnej obwodnicy Złotowa został dofinansowany przez Unię Europejską.

SPORT W ŻERKOWIE

Gmina Żerków ma obiekt sportowy, jakiego mogłoby jej pozazdrościć niejedno duże miasto. Otoczony zielenią imponujący stadion piłkarski o wymiarach 105 x 68 m jest prawdziwą dumą mieszkańców. Treningi miejscowej drużyny futbolowej oraz rozgrywane tu mecze to jednak zaledwie część możliwości, jakie mieszkańcom gminy i okolic stwarza to miejsce, boisko jest bowiem obiektem wielofunkcyjnym. Na bieżni tartanowej odbywają się konkurencje lekkoatletyczne, m.in. skoki wzwyż i w dal, rzut oszczepem, sztafety i biegi. Dzięki temu wśród młodzieży znacznie wzrosło zainteresowanie lekkoatletyką, czyli królową sportu. Szczególne

Nazwa projektu: Budowa boiska piłkarskiego z budynkiem zaplecza sanitarnego i infrastrukturą techniczną w Brzóstkowie w gminie Żerków
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Żerków
Wartość ogółem: 807 128,83 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 281 726,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

sukcesy odnoszą uczestnicy biegów przełajowych, a zawody w tej dyscyplinie przyciągają do Żerkowa sportowców z całego kraju.

Warto poświęcić kilka słów rozwiązaniom technicznym, które znacznie podnoszą atrakcyjność stadionu: obiekt ma system nawadniania oraz drenaż, a profesjonalne oświetlenie pozwala na organizowanie imprez sportowych i innych, także wieczorami. Bieżnia otrzymała certyfikat Polskiego Związku Lekkiej Atletyki.

Boisko w Żerkowie jest miejscem treningów miejscowej drużyny piłkarskiej, korzystają z niego także uczniowie pobliskiej szkoły podstawowej i gimnazjum. Ponadto odbywa się tu wiele imprez o charakterze kulturalnym: dożynki gminno-powiatowe, zawody sołectwie, mistrzostwa w wyciskaniu sztangi oraz zawody strażackie. Organizuje się także koncerty i zabawy taneczne czy festyny rodzinne. Obiekt jest zatem w pełni wykorzystywany i służy całej społeczności Żerkowa i gminy.

CAŁOROCZNE GRANIE

Mieszkańcy Lenartowic, wsi w środkowej części gminy Pleszew, od dawna zabiegali o utworzenie wielofunkcyjnego i dostępnego dla wszystkich obiektu sportowego. Okazało się to możliwe dzięki projektowi zrealizowanemu w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, przy wykorzystaniu środków unijnych. Na terenie Zespołu Szkół Publicznych w Lenartowicach, na bazie istniejących instalacji przyłączeniowych, powstała nowoczesna hala sportowa, w której skład wchodzi zadane boisko sportowe, budynek socjalny, mieszczący szatnie i natryski, oraz kotłownia.

Boisko ma uniwersalną powierzchnię ze sztucznej trawy, dwie „ruchome” bramki do gry w piłkę nożną, przenośną i zdejmowaną siatkę do gry w siatkówkę, a także sprzęt do koszykówki.

Nazwa projektu: Budowa boiska sportowego z zadaniem i zapleczem socjalnym w Lenartowicach

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Pleszew

Wartość ogółem: 637 340,68 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 200 000,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: I miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

Ponadto mogą się tu odbywać zajęcia z gimnastyki grupowej, aerobiku, tańca itp. Salę można podzielić na dwie części, co pozwala na jej pełniejsze wykorzystanie – równocześnie mogą się tu odbywać zajęcia dwóch grup, trenujących odrębne dyscypliny sportowe. Obiekt jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostępny jest przez cały rok, bowiem w sezonie jesienno-zimowym ogrzewanie zapewnia kotłownia olejowa z instalacją nadmuchową.

Z boiska korzystają uczniowie szkoły w ramach lekcji wychowania

fizycznego, a także zajęć pozalekcyjnych, ale sala służy także pozostałym mieszkańcom gminy. Co istotne, dostęp do obiektu nie jest ograniczony godzinami funkcjonowania szkoły, ma on bowiem niezależne wejście.

W hali odbywają się także imprezy kulturalne, promujące lokalną tradycję i historię.

Projekt stworzył mieszkańcom Lenartowic i okolicznych miejscowości idealne warunki do wspólnego spędzania wolnego czasu oraz do realizowania rozmaitych inicjatyw związanych z kulturą i rekreacją.

GEOGRAFIA, FIZYKA I SPORT

Jeszcze niedawno mieszkańcy gminy Pakosław, by ćwiczyć w salach sportowych, musieli wyjeżdżać do sąsiednich gmin albo... nie ćwiczyli wcale. Teraz miejsce, gdzie mogą rozwijać aktywność fizyczną i pracować nad kondycją, mają w zasięgu ręki. Obiekt powstał wprawdzie przy szkole podstawowej i gimnazjum, ale nic nie stoi na przeszkodzie, by korzystali z niego również ci, którzy już dawno opuścili szkolne mury. Nowoczesna, estetyczna, dobrze wyposażona i, co istotne, bezpieczna sala służy wszystkim.

Dzięki dofinansowaniu z funduszy

Nazwa projektu: Budowa sali sportowej przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Pakosławiu wraz ze stworzeniem gabinetu geograficzno-fizycznego w gimnazjum

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Pakosław

Wartość ogółem: 5 623 838,35 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 4 148 930,42 zł

Program: Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013
Miejsce w konkursie: II miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

unijnych zrealizowano projekt, który odmienił sportowe życie gminy. Przede wszystkim zyskali na tym uczniowie, którzy z prawdziwym zapałem biorą udział w lekcjach wychowania fizycznego oraz w zajęciach pozalekcyjnych. Sala została wyposażona w profesjonalny sprzęt do siatkówki, piłki ręcznej, koszykówki, tenisa.

Obiekt i jego otoczenie dostosowano

do potrzeb osób niepełnosprawnych; ponadto dla młodzieży o ograniczonych możliwościach ruchowych prowadzone są specjalne zajęcia pozalekcyjne.

W ramach tego samego projektu wyposażono szkolny gabinet geograficzno-fizyczny. Dzięki znakomitym pomocom dydaktycznym uczniowie mogą przeprowadzać badania i eksperymenty, co znacznie rozbudza zainteresowanie zjawiskami, o których do tej pory mogli tylko czytać w podręcznikach. W ramach podsumowania warto przytoczyć kilka faktów i liczb. Sala sportowa i jej wyposażenie oraz boiska służą codziennie uczniom gimnazjum, szkół podstawowych, przedszkolakom, członkom klubów sportowych, mieszkańcom gminy Pakosław i okolicznych gmin. Dostępność wszystkich urządzeń pozwala na korzystanie z obiektu 720 osobom tygodniowo. Jednocześnie 190 uczniów tygodniowo korzysta z doskonale wyposażonego gabinetu geograficzno-fizycznego.

PLACE ZABAW NA DOBRY POCZĄTEK

Władze gminy Ryczywół opracowały ciekawy projekt, którego celem było zachęcenie do aktywnego spędzania wolnego czasu, a jednocześnie zaktywizowanie i zintegrowanie lokalnej społeczności. Dzięki środkom pozyskanym częściowo z funduszy europejskich zakupiono wyposażenie placów zabaw w pięciu miejscowościach, a także drzewka i ozdobne krzewy. Resztą zajęli się mieszkańcy: przygotowali i wyrównali teren, nasadzili zieleń, ogrodzili place, a teraz na bieżąco dbają o utrzymanie na nich porządku i zgłaszają ewentualne usterki.

Po oddaniu placów do użytku zachęceniu sukcesem przedsięwzięcia mieszkańcy podjęli następne wyzwania. W Ryczywole z inicjatywy Rady Sołectkiej wybudowano i ogrodzono drugi plac zabaw, w Dąbrów-

Nazwa projektu: Budowa placów zabaw w miejscowościach Ryczywół, Gorzewo, Dąbrówka Ludomska, Skrzetusz i Tłukawy w Gminie Ryczywół
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Ryczywół
Wartość ogółem: 119 814,50 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 73 157,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013
Miejsce w konkursie: III miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2012” w kategorii *Infrastruktura techniczna*

ce Ludomskiej powstało boisko do siatkówki, w Gorzewie natomiast wyremontowano częściowo świetlicę wiejską, powstały też plany budowy amfiteatru i boiska.

Place zabaw powstały na płaskim, trawiastym terenie, a zamontowane urządzenia zostały w głównej mierze wykonane z naturalnych surowców (drewno) i umieszczone na trawiastych podłożach. Mogą z nich korzystać również dzieci z niewielkim stopniem upośledzenia ruchowego przy odpowiedniej opiece dorosłych opiekunów. Szerokimi wejściami oraz odpowiednią adaptacją trawników zwiększono dostępność tych obiektów dla osób niepełnospraw-

nych.

Nowe place, gdzie z przyjemnością spędzają czas rodzice z dziećmi, wykorzystywane są także podczas imprez plenerowych, np. z okazji Dnia Dziecka.

Zaangażowanie lokalnych społeczności w realizację projektu wpłynęło na ożywienie życia towarzyskiego na wsi i pobudziło do podejmowania kolejnych cennych inicjatyw służących tej małej ojczyźnie.

Warto dodać, że z wyjątkiem Ryczywołu były to pierwsze projekty realizowane w tych wsiach ze środków unijnych przy aktywnym zaangażowaniu mieszkańców.

CZERMIN

Czermin – siedziba władz gminy, to miejscowość o kilkusetletniej historii, położona w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. W należących do gminy miejscowościach nie brakuje atrakcji turystycznych, a wśród nich ciekawych zabytków architektury świeckiej i sakralnej – kościołów oraz zespołów pałacowo-parkowych. W Czerminie na uwagę zasługuje budynek z około 1900 roku, w którym znajduje się Urząd Gminy.

W ramach programu współfinansowanego przez Unię Europejską, przeprowadzono rewitalizację zabytku. Między innymi wymieniono stolarkę okienną i odtworzono drewniany balkon. Co istotne, budynek dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zabytek odzyskał dawny blask, na czym zyskał znacznie wizerunek wsi.

Nazwa projektu: Budowa boiska wielofunkcyjnego o nawierzchni z trawy syntetycznej oraz rewitalizacja budynku Urzędu Gminy objętego wojewódzką ewidencją zabytków w miejscowości Czermin
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Czermin
Wartość ogółem: 359 524,29 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 200 000,00 zł
Program: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”

Powodem do dumy mieszkańców Czermina jest także nowe wielofunkcyjne boisko z syntetycznej trawy, usytuowane przy Zespole Szkół Publicznych, w pobliżu parku z placem zabaw i kortu do gry w tenisa ziemnego. Boisko tego typu było marzeniem młodzieży, ale równie entuzjastycznie przyjęli obiekt dorośli. Nowe, imponujące zaplecze sportowe motywuje mieszkańców do dbania o kondycję i pozwala promować zdrowy styl życia. Murawa kortu wykonana z włókien polietylenowych ma znakomitą przepuszczal-

ność i właściwości amortyzujące; zapewnia bezpieczną grę, minimalizuje ryzyko kontuzji czy poślizgu, a przy tym wyróżnia się trwałością i łatwo ją utrzymać w czystości.

Piękne boisko jest prawdziwą chlubą mieszkańców. Wizytówką wsi i całej gminy jest także odnowiona siedziba urzędu, zwłaszcza że wznosi się ona przy drodze powiatowej Pleśzew–Grab, która jest jednym z głównych szlaków komunikacyjnych łączących Śląsk z wybrzeżem.

SPACEREM DO PAŁACU

Położone w powiecie gnieźnieńskim Czarniejewo to miasto o długiej, ciekawej historii. Do jego znanych atrakcji należy barokowo-klasycystyczny pałac Lipskich na północnym skraju miasta, wzniesiony w latach 70. XVIII wieku, według projektu Ignacego Graffa, a w późniejszych latach wielokrotnie przebudowywany. Dziś mieści hotel z centrum konferencyjnym, dlatego też często gości turystów i biznesmenów, a otaczający go stary park równie chętnie odwiedzają mieszkańcy miasta, jak i przyjezdni. Znanym obiektem jest także późnogotycki kościół z połowy XVI wieku. Oba te zabytki wznoszą się przy ulicy Pałacowej, na jej przeciwległych krańcach. Jest to aleja, którą można

Nazwa projektu: Przebudowa chodników ulicy Pałacowej w Czarniejewie
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Czarniejewo
Wartość ogółem: 1 007 030,54 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 371 149,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

nazwać kręgosłupem miasta, tu bowiem skupia się życie jego mieszkańców – są tu siedziby najważniejszych instytucji, sklepy, gabinety lekarskie, punkty usługowe, a także miejskie targowisko i zabytkowe kamienice.

Nazwa i ranga ulicy zobowiązują, nic więc dziwnego, że w ostatnich latach dzięki staraniom władz Pałacowa wypiękniała i nabrała elegancji. Ułożono nowe chodniki z betonowej kostki, zamontowano efektowne barierki i słupki z łańcuchami, dzięki czemu poprawiło się także bezpieczeństwo pieszych. Zadbano również o udogodnienia dla niepełnospraw-

nych oraz o elementy małej architektury, takie jak stylowe ławki, słupy ogłoszeniowe, wiata przystankowa czy kosze na śmieci.

Ku zadowoleniu mieszkańców i przyjezdnych powstały tzw. azyle wypoczynkowe – miejsca, gdzie w cieniu przepięknych starych drzew można odpocząć podczas spaceru czy pogawędzić ze znajomymi.

Urokliwe kamieniczki, stylowe oświetlenie oraz wyremontowane przy współudziale środków unijnych chodniki – wszystko to sprawia, że ulica pałacowa stała się wizytówką Czarniejewa.

ŚWIETLICA W BIERZWIENNEJ

Bierzwienna Długa, wieś w gminie Kłodawa, ma powód do dumy – starannie wyremontowaną i rozbudowaną świetlicę, mieszczącą się w estetycznym i funkcjonalnym budynku. Pobliski kościół, szkoła, sklepy i zabytkowy park wraz z odnowioną świetlicą tworzą centrum wsi, miejsce, gdzie skupia się życie jej mieszkańców.

Świetlica odzyskała dawny blask po trwającym cztery lata generalnym remoncie, współfinansowanym ze środków unijnych.

Rozbudowany i odnowiony obiekt składa się z sali głównej, małej sali, kuchni, zaplecza kuchennego, pomieszczenia gospodarczego, toalety damskiej i męskiej, kotłowni, korytarzy, dwóch ganków i biblioteki. Na wzmiankę zasługuje fakt, że biblioteka w Bierzwiennie Długiej istnieje już od ponad 65 lat. Niestety liczący

Nazwa projektu: Rozbudowa i remont świetlicy wiejskiej w Bierzwiennie Długiej
Kategoria: Infrastruktura techniczna
Beneficjent: Gmina Kłodawa
Wartość ogółem: 823 692,06 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 355 161,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

20 tysięcy woluminów księgozbiór przez długie lata nie miał odpowiedniego pomieszczenia – teraz wreszcie można zadbać o jego wzbogacanie, a korzystanie z nowej, nienagannie urządzonej biblioteki stało się prawdziwą przyjemnością.

Budynek wyposażono w instalację grzewczą, stosując ekologiczne rozwiązania, toalety przystosowano dla osób niepełnosprawnych, instalując nie tylko uchwyty, ale i system przywoławczy, gdyby pojawiła się konieczność wezwania pomocy. W starannie wykończonych wnętrzach ustawiono nowe meble, uzupełniono także wyposażenie kuchni.

Wypiękniało otoczenie świetlicy – uporządkowano teren, zadbano o efektowną zielen i oświetlenie, wymieniono ogrodzenie, powstał także plac zabaw dla dzieci, ustawione zostały ławeczki.

Świetlica w Bierzwiennie to dla mieszkańców miejsce szczególne. Odbywają się tu imprezy służące kultywowaniu tradycji, takie jak dożynki czy regionalny przegląd dziedzictwa kulinarnego, pikniki rodzinne, a także uroczystości okolicznościowe, jak wesela, chrzciny, jubileusze i komunie. Obiekt służy nie tylko społeczności Bierzwiennie, ale także mieszkańcom innych miejscowości gminy Kłodawa.

NOWA ŚCIEŻKA W STARYM MIEŚCIE

Jak sugeruje nazwa, Stare Miasto było niegdyś ośrodkiem miejskim, o czym świadczy częściowo zachowana siatka ulic z prostokątnym rynkiem. Rozwinęło się z dużej osady rzemieślniczo-handlowej, która jednak już pod koniec XIII stulecia straciła na znaczeniu. Nazwa Stare Miasto występuje po raz pierwszy w dokumencie z 1359 roku. Najcenniejszym zabytkiem miejscowości jest mała kościółka św. św. Piotra i Pawła. Zbudowano go pod koniec XIII stulecia w stylu romańskim, w XIV wieku. rozbudowano w stylu gotyckim, a dziś stanowi kapli

Nazwa projektu: Przebudowa ścieżki pieszo-rowerowej w Starym Mieście

Kategoria: Infrastruktura techniczna

Beneficjent: Gmina Stare Miasto

Wartość ogółem: 174 574,52 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 106 573,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

cę zbudowanego w 1907 roku kościoła neoromańskiego.

Wspomniany zabytek znajduje się przy trasie, którą często przemierzają zarówno mieszkańcy, jak i zaglądający do Starego Miasta turyści. Dzięki oddolnej inicjatywie mieszkańców zbudowano odcinek ścieżki pieszo-rowerowej. Budowa ścieżki o nawierzchni betonowej i umocnionych poboczach przyczyniła się do poprawy warunków życia mieszkańców, wcześniej bowiem przy ru-

chliwej drodze, łączącej Stare Miasto z innymi miejscowościami gminy, nie było wydzielonego chodnika czy pasa ruchu. Piesi poruszali się poboczem, co stwarzało duże zagrożenie dla wszystkich uczestników ruchu drogowego.

Warto dodać, że przez miejscowość Stare Miasto często przebiegają trasy rajdów rowerowych, w których uczestniczą także miłośnicy dwóch kółek z okolic. Oni również korzystają z wybudowanej ścieżki.

NOWE ŹRÓDŁA ENERGII

Gmina Rychwał cieszy się zasłużoną opinią gminy przyjaznej środowisku. Troska o otoczenie, dążenie do ograniczenia i eliminacji szkodliwych wpływów cywilizacji, promowanie postaw ekologicznych wśród mieszkańców są tu wyraźnie odczuwalne. W ostatnich latach w obiektach użyteczności publicznej przeprowadza się coraz więcej modernizacji polegających na wymianie tradycyjnej technologii węglowej na technologię grzewczą wykorzystującą odnawialne źródła energii (biomasa, baterie słoneczne). W latach 2006–2011 termomodernizacją i wymianą kotłowni na ekologiczne objęto 11 budynków użyteczności publicznej, z czego w 7 obiektach zamontowano kotłownię na biomasę. Jednym z nich jest świetlica wiejska we Frankach. W ra-

Nazwa projektu: Remont z przebudową dachu świetlicy wiejskiej w miejscowości Franki

Kategoria: Infrastruktura ekologiczna

Beneficjent: Gmina Rychwał

Wartość ogółem: 594 741,48 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 365 619,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Miejsce w konkursie: II miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura ekologiczna*.

mach programu dofinansowanego ze środków unijnych świetlicę – miejsce, gdzie ogniskuje się życie społeczne, kulturalne i towarzyskie wiejskiej społeczności – wyremontowano i rozbudowano. Zagospodarowano także teren wokół budynku, m.in. nasadzając nowe drzewa i krzewy.

Planując remont świetlicy, ze szczególną troską zadbano o poprawę stanu środowiska naturalnego. Wymieniono kotłownię węglową na opalaną biomasą, która jest paliwem nieszkodliwym dla środowiska i w znacznym stopniu wpływa na jego poprawę. Emitowany do

atmosfery podczas spalania dwutlenek węgla jest bowiem pochłaniany przez rośliny, które odtwarzają biomasę w procesie fotosyntezy.

Prace remontowe objęły także termomodernizację całego budynku, co w znacznym stopniu zmniejsza utratę ciepła.

Dzięki zrealizowanemu we Frankach projektowi coraz więcej mieszkańców gminy przekonuje się do idei stosowania odnawialnych źródeł energii oraz do konkretnych rozwiązań w postaci kotłowni opalanych biomasą.

SŁONECZNA SZKOŁA

Jednym z priorytetów władarzy gminy Koźmin Wielkopolski jest troska o środowisko naturalne i pod takim właśnie hasłem przeprowadzane są nowe inwestycje na jej terenie. Jedną z nich, zrealizowaną w latach 2010–2011, dotyczyła budynku Szkoły Podstawowej im. Stanisława Mikołajczyka w Borzęcicach, na którym zainstalowano 10 kolektorów słonecznych. Zamontowane solary ogrzewają wodę w pomieszczeniach nowo wybudowanej części szkoły, jednak docelowo pokryją zapotrzebowanie na ciepłą wodę całej placówki – nastąpi to podczas zaplanowanego już remontu starej części.

Nazwa projektu: Budowa alternatywnego, solarnego źródła energii w Szkole Podstawowej w Borzęcicach
Kategoria: Infrastruktura ekologiczna
Beneficjent: Gmina Koźmin Wielkopolski
Wartość ogółem: 51 208,00 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 31 480,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Miejsce w konkursie: : III miejsce w konkursie „Przyjazna Wieś 2011” w kategorii *Infrastruktura ekologiczna*

Współfinansowany ze środków unijnych projekt dotyczył bezpośrednio miejscowości Borzęcice, lecz w rzeczywistości jego zasięg jest szerszy – z zamontowanych kolektorów solarnych korzystają bowiem także dzieci z sąsiednich wsi – Wałkowa oraz Sapieżyn – uczące się we wspomnianej szkole.

Dodatkowe znaczenie inwestycji, zrealizowanej w Borzęcicach dzięki dofinansowaniu ze środków unijnych, polega na tym, że były to pierwsze solary w tej miejscowości.

Projekt mieszkańcom okolic, a także lokalnym przedsiębiorcom pokazał, że warto inwestować w infrastrukturę proekologiczną, która nie tylko służy ochronie środowiska, lecz również jest ekonomiczna.

Projekt „Budowa alternatywnego, solarnego źródła energii w Szkole Podstawowej w Borzęcicach” wpisuje się w cel strategii Rozwoju Miasta i Gminy Koźmin Wielkopolski – „Zrównoważony rozwój gminy zapewniający dbałość o środowisko naturalne”.

JASNO, OSZCZĘDNIIE, EKOLOGICZNIE

Golina to duża wieś nad rzeką Lubieszka, położona o około 5 km od Jarocina. Jej dzieje sięgają zamierzchłych czasów, o czym świadczą ślady pobliskiego grodziska, opuszczonego prawdopodobnie w X wieku. Miejscowość ma ciekawą tradycję – słynie m.in. z tzw. snutków, czyli haftu na płótnie i tiulu – początki tego rzemiosła sięgają XV stulecia.

Cenną pamiątką przeszłości jest kościół św. Andrzeja Apostoła, ufundowany w XIV wieku. Jego obecny kształt architektoniczny pochodzi z pierwszej połowy XVIII stulecia. Jednonawowa, pokryta gontem świątynia, wzniesiona z drewna i tzw. muru pruskiego, należy do najcenniejszych zabytków regionu. Słynie także z cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia, przyciągającego wielu pielgrzymów.

Nazwa projektu: Budowa oświetlenia ulicznego solarnego na ulicy Stefanowskiej w Golinie
Kategoria: Infrastruktura ekologiczna
Beneficjent: Gmina Jarocin
Wartość ogółem: 162 756,40 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 122 067,00 zł
Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Ale Golina to nie tylko pamiątki przeszłości. Wieś dynamicznie się rozwija, a jednym z dowodów na to jest nowoczesne oświetlenie solarne, które zainstalowano tu w 2010 roku. Realizację tego projektu umożliwiły środki unijne. Lamy solarne, które pojawiły się przy ul. Stefanowskiej, znacznie poprawiły komfort i bezpieczeństwo jej użytkowników. Usprawniły także ruch komunikacyjny, umożliwiając bezpieczne poruszanie się osób odwiedzających sanktuarium i uczestniczących w nabożeństwach.

Należy podkreślić ekologiczny aspekt inwestycji, bazującej na wykorzystaniu energii ze źródeł odna-

wialnych, czyli wiatru i promieniowania słonecznego. Takie rozwiązania oznaczają oszczędność energii (lamy są samowystarczalne) oraz sprzyjają ograniczaniu emisji dwutlenku węgla.

Warto dodać, że w poprzednich latach przy zabytkowym kościele urządzono parking dla osób niepełnosprawnych, samochodów osobowych i autobusów, powstał także chodnik dla pieszych między Domem Katolickim a sanktuarium oraz parkingiem. Budowa oświetlenia ulicznego wpisuje się zatem w program zrealizowanych wcześniej projektów, stanowiąc ich uzupełnienie.

W TROSCE O ŚRODOWISKO

Troska o naturalne środowisko to jeden z priorytetów gminy Kłodawa. Przejawów starań, by żyć w piękniejszym i zdrowszym otoczeniu, jest wiele: organizowanie akcji „Sprzątanie Świata”, konkursów na najładniejsze obejście wokół posesji oraz promowanie wśród mieszkańców postaw proekologicznych.

W 2011 roku na terenie siedmiu sołectw – Leszcze, Rgielew, Łązek, Bierzwienna Krótka, Dębina, Pomarżany Fabryczne i Krzykosy, zrealizowano projekt polegający na rozbudowaniu systemu segregowania „u źródła” i wywozie odpadów komunalnych. Projekt uzyskał dofinansowanie ze środków unijnych.

Wspólnie z mieszkańcami oraz Zarządem Budynków i Usług Komunalnych w Kłodawie wyznaczono trasy

Nazwa projektu: Zakup środka transportu oraz pojemników do selektywnej zbiórki odpadów w celu rozbudowy wiejskiego systemu zbioru, segregacji i wywozu odpadów komunalnych

Kategoria: Infrastruktura ekologiczna

Beneficjent: Gmina Kłodawa

Wartość ogółem: 158 500,00 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 62 633,00 zł

Program: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

i daty odbioru odpadów, a miejsca lokalizacji pojemników wybrano tak, by każdy, bez względu na wiek, mógł z nich korzystać.

Zalety wprowadzonego systemu są oczywiste: wspólne miejsce selektywnej zbiórki odpadów zapewnia ochronę środowiska i pozwala na ich ponowne wykorzystanie. Segregacja wytwarzanych w domach śmieci, polegająca na wrzucaniu ich do specjalnie oznakowanych pojemników, to jedna z metod ograniczania ilości odpadów podlegających utylizacji. Jej celem jest odzysk surowców nadających się do ponownego użytku lub przetworze-

nia i wykorzystania przy produkcji nowych materiałów, czyli recykling.

Odpady gromadzone w miejscowościach objętych programem są wywożone specjalnie w tym celu kupionym ciągnikiem do gminnego składowiska, a zajmują się tym wyspecjalizowane w recyklingu firmy.

Realizacja projektu była promowana w ramach współpracy z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszenie „Solna Dolina”, która prowadzi działania proekologiczne, m.in. wykłady.

NAD PIĘKNYM, CIEPŁYM JEZIOREM

Honoratka, Półwiosek Stary, Holendry Wąsowskie i Wąsosze to atrakcyjnie miejscowości położone nad Jeziorem Mikorzyńsko-Wąsowskim. Malowniczą lokalizację i niepowtarzalną krajobrazu doceniają coraz liczniejsi wczasowicze, skuszeni wizją wakacji na łonie natury, pięknych widoków i spokojnego relaksu z dala od zgiełku dużych ośrodków turystycznych. Ciepłe wody przyciągają amatorów kąpeli – temperatura sięgająca dwudziestu kilku stopni to zasługa wód ciepłowniczych zasilających akwen, a pochodzących z pobliskiej elektrociepłowni. Jezioro jest dobrze znane wędkarzom – warunki do wędkowania są tu znakomite. Wśród przyjezdnych nie brakuje także entuzjastów

Nazwa projektu: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Honoratka, Półwiosek Stary, Wąsosze, Szyszyn, Szyszyńskie Holendry

Kategoria: Infrastruktura ekologiczna

Beneficjent: Gmina Ślesin

Wartość ogółem: 10 343 876,90 zł, w tym **kwota dofinansowania:** 4 518 399,73 zł

Program: Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006

sportów wodnych, długie rynnowe jezioro jest bowiem częścią Kanału Ślesińskiego, popularnego wśród żeglarzy i kajakarzy.

Walory krajobrazowe i turystyczne sprawiają, że latem okolice te cieszą się sporym zainteresowaniem turystów, którzy znajdują zakwaterowanie w prywatnych budynkach letniskowych wyposażonych w instalację wodno-kanalizacyjną z odprowadzeniem ścieków do zbiorników wybieralnych. Nie trzeba wyjaśniać, jakie stanowi to zagrożenie dla jakości wód gruntowych i czystości jeziora.

Dzięki projektowi współfinansowanemu przez Unię Europejską w turystycznych miejscowościach gminy Ślesin zbudowano sieć wodno-kanalizacyjną. Korzyści, jakie przyniosła ta inwestycja, są oczywiste – poprawił się stan środowiska naturalnego, wzrósł standard życia mieszkańców i warunki wypoczynku turystów, a dla proekologicznych gospodarstw agroturystycznych zapaliło się zielone światło.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

